

Tallinna Linnuklubi

TALLINNA ROHEALADE LINNUSTIK

ARUANNE

TELLIJA:
TALLINNA LINNAPLANEERIMISE AMET

TÄITJA:
MTÜ TALLINNA LINNUKLUBI

Tallinn 2006

Sisukord

1. Materjal ja meetodika.....	4
2. Tallinna rohealade linnustiku kirjeldus.....	6
2.1. Haabersti rohealade linnustik.....	6
2.1.1. Kakumäe raba.....	6
2.1.2. Õismäe raba.....	6
2.1.3. Saku Suurhalli tagune metsaala.....	6
2.1.4. Tiskre oja rohekoridor.....	7
2.1.5. Räime, Sooranna, Lõhe, Siia tn ja mere poolt piiritletud haljasala.....	7
2.1.6. Haabersti rohealade linnustiku seisundi säilitamine ja parandamine.....	7
2.2. Kesklinna rohealade linnustik.....	8
2.2.1. Kadrioru park.....	8
2.2.2. Vanalinna ümbritsev haljasalade vöönd, sh Harju tn haljasala ja Roheline turg (Pikk 34a), Falgi park ja Komandandi aed.....	9
2.2.3. Tiigiveski park ja Poolamägi.....	10
2.3. Kristiine rohealade linnustik.....	10
2.3.1. Löwenruh park ja Liimi park.....	10
2.4. Lasnamäe rohealade linnustik.....	11
2.4.1. Pae park ja Tondi raba.....	11
2.4.2. Paevälja.....	12
2.5. Mustamäe rohealade linnustik.....	13
2.5.1. Mustamäe Männipark.....	13
2.5.2. Mustamäe Parditiigi park.....	13
2.5.3. Mustamäe Lepistiku park.....	14
2.6. Nõmme rohealade linnustik.....	15
2.6.1. Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala.....	15
2.6.2. Männiku männik.....	19
2.6.3. Pääsküla raba.....	20
2.6.4. Vabaduse pst. pargid.....	21
2.6.5. Valdeku park.....	22
2.6.6. Nõmme Võidu puiestik.....	22
2.6.7. Väikepargid Nõmme raudteejaama juures.....	23
2.7. Pirita rohealade linnustik.....	23
2.7.1. Kloostrimets.....	23
2.7.2. Merivälja tee äärne mets.....	24
2.7.3. Klindialune mets.....	25
2.7.4. Lillepi park, sh. Kose park.....	25
2.8. Põhja-Tallinna rohealade linnustik.....	26
2.8.1. Merimets.....	26
2.8.2. Kalamaja kalmistupark.....	28

2.8.3. Kopli kalmistupark	28
2.8.4. Kase park	28
2.8.5. Süsta park.....	29
2.8.6. Tammenukk.....	29
2.8.7. Paljassaare linnuhoiuuala	29
2.9. Ülejäänud Tallinna rohealade linnustik.....	31
2.9.1. Ülemiste järve äärne mets.....	31
2.9.2. Politseiaed, Koidu park, Vaikne park, Lembitu park, Tammsaare park, Cederhilmi park, Räägu park, Jüriöö park, Merivälja park.	32
2.9.3. Öismäe tiigi ümbrus, Kivila tänava haljasalad, Arbu park ja Pirita LOV haljasala	32
2.9.4. Pirita jõeoru maastikukaitseala	32
3. Lindude pesitsusfenoloogia.....	35
4. Probleemlinnud Tallinnas.....	38
4.1. Naerukajakas.....	38
4.2. Hõbekajakas	39
4.3. Künnivares	41
4.4. Hakk.....	41
4.5. Hallvares.....	42
4.6. Kodutuvi.....	43

1. Materjal ja metoodika

Tallinna rohealade linnustiku uuringud toimusid vastavalt MTÜ Tallinna Linnuklubi ja Tallinna Linnaplaneerimise Ameti vahel sõlmitud lepingule. Välitööd toimusid perioodil mai 2006 – oktoober 2006 ning neist võttis osa 7 Tallinna Linnuklubi liiget. Keskenduti nendele rohealadele, mille kohta andmeid varasemast ajast oli kõige vähem. Käesoleva aruande koostamisel kasutati nii 2006. aastal kui ka varasemast ajast pärinevaid andmeid.

Käesoleva aruande koostamisel võeti aluseks Linnaplaneerimise Ameti poolt elektrooniliselt saadetud rohealade nimekiri. Mitmed rohealad on aruandes grupeeritud ja käsitletud üheskoos, kuna nad osutusid väga sarnase linnustikuga aladeks. Kui siiski esines mingeid erinevusi, siis on need tekstis välja toodud.

Töö tulemusena valmisid järgnevad materjalid:

- 1) Käesolev aruanne.
- 2) MAPINFO failid nimega „Pargid_linnud“, mis sisaldab pargi ID koodi ja nime.
- 3) Exceli andmebaas nimega „Tallinna_linnustik“, mis sisaldab kõikide rohealade kohatud liike, nende liikide kaitsestaatust, kuuluvust Euroopa Liidu „Linnudirektiivi“ 79/409/EMÜ I lisasse ning staatust ja arvukust.
- 4) MAPINFO failid, nimega „Tallinna_lind2006“, mis põhinevad Exceli failil ning sisaldavad kõiki vaatluste tulemusi, kus igal pargil ja liigil on oma ID.

Töös kasutatud esinemisstaatused on:

- 1) Kindel pesitseja
- 2) Tõenäoline pesitseja
- 3) Läbirändaja
- 4) Toitekülaline

Iga rohealal kohatud liigi puhul on välja toodud nende arvukus kolme palli skaalas, kus:

- 3 – liik on arvukas või massiline esineja
- 2 – liik on tavaline esineja
- 1 – liik on haruldane esineja

Tabelites on eraldi andmeväli, millel nimeks LD. Lühend tähistab „Linnudirektiivi“ (79/409/EMÜ) esimesse lisasse kuulumist. See on eraldi välja toodud, kuna Linnudirektiivi I lisasse kantud liigid on Euroopas ohustatud ning vajavad kaitset kõikides Euroopa Liidu liikmesriikides.

Antud tööd peab mitmete suuremate metsamassiivide osas nimetama pigem eeluuringuks, kuna nendel aladel on varasematel aastatel tehtud vaid juhuslikke linnuvaatlusi või esimest korda külastatud alles sel, 2006. aastal. See tähendab, et tegelik lindude nimekiri on nendel aladel (Kloostrimetsa, Haabersti alad, Männiku, Pääsküla raba) tõenäoliselt pikem, kuna märkamatuks võis jääda mitmete varjulise eluviisiga lindude esinemine ja pesitsemine. Samuti pole välistatud, et osad linnud, kes on nimetatud rohealal toitekülaliseks või tõenäoliseks pesitsejaks, sel alal ka kindlalt pesitsevad.

2. Tallinna rohealade linnustiku kirjeldus

2.1. Haabersti rohealade linnustik

2.1.1. Kakumäe raba

Kakumäe raba männisegametsades pesitseb ligikaudu 51 linnuliiki, kellest valdab enamus on värvulised. Kaitsealuseid pesitsejaid alal on tõenäoliselt 3. Nendeks on väänkael, musträhn ja hoburästas. Musträhn kuulub ka Linnudirektiivi (79/409/EMÜ) I lisa liikide nimekirja. Läbirändel peatub siin hulgaliselt värvulisi, kuid samuti mitmeid kullilisi. Läbirändavatest kaitsealustest liikidest on alal olulisemad raudkull (III kaitsekategooria), kanakull (II kat.), hiireviu (III kat.) ning Linnudirektiivi (edaspidi LD) liik nõmmelõoke (III kat.). Kokku on alal kohatud 96 linnuliiki.

2.1.2. Õismäe raba

Suhteliselt metsik ja tiheda aluspõõsastiku ja –taimestikuga Õismäe raba linnustik on sarnane Kakumäe raba linnustikule. Kohatud on ligikaudu sama palju liike (92) ning haudelinnuliike (51). Peamine erinevus seisneb pesitsevate paaride arvus. Õismäe rabas on Kakumäe rabast paremad pesitsemisvõimalused, mistõttu haudepaaride arv on suurem. Lisaks võivad siin alal pesitseda nii raudkull (III kat.) kui ka kanakull (II kat.), kuna neid liike on alal ja ümbruskonnas tihti nähtud. Kaitsealustest haudelindudest võivad alal tõenäoliselt pesitseda väänkael (III kat.), musträhn (III kat., LD), väike-kirjurähn (III kat.) ja väike-kärbsenäpp (III kat., LD). Peatuvatest Linnudirektiivi liikidest on alal kohatud veel herilaseviud, laanepüüd, hallpearähni, valgeselg-kirjurähni (II kat.). Kindlalt pesitseb alal ka üks kakuline – kõrvukräts.

2.1.3. Saku Suurhalli tagune metsaala

Antud roheala on biotoopide poolest sarnane Õismäe rabale, kuid aluspõõsastik on hõredam ning inimestest ja lemmikloomadest tulenev segamistegur on oluliselt suurem. Selle tõttu on väiksem nii kohatud linnuliikide (83) kui ka pesitsejate arv (34). Ala on sellegipoolest linnu- ja linnulaulurikas, kuna kõik tavalisemad värvulised on rohealal olemas. Kaitsealustest liikidest pesitseb alal tõenäoliselt vaid väänkael (III kat.), läbirändel võib kohata raud- ja kanakulli, lõopistrikku, mitmeid rähnilikke jt.

2.1.4. Tiskre oja rohekoridor

Tiskre oja rohekoridor on pikk kuid suhteliselt kitsas ala Harku järve ja Tiskre elamurajooni vahel. Alal leidub eriilmelisi biotoope – lagedaid kuivi rohumaid, niiskeid niite, ojaäärseid lehtmetsi, männikut ning palju aedu ja maju. Seepärast oli ka kohatud linnuliikide arv suhteliselt suur (80) ning kindlaid ja pesitsemiskahtlusega haudelinde kokku 49. Linnudirektiivi I lisa liikidest kohati alal saagijahil roo-loorkulli (oja suudme lähedal) ning häälitsevat täpikhuika (Harku järve ligidal). Muudest kaitsealustest liikidest kohati alal hänilast, väänkaela, suitsupääsukest ning väike-kirjurähni.

2.1.5. Räime, Sooranna, Lõhe, Siia tn ja mere poolt piiritletud haljasala

Kuigi haljasalal leidub nii tihedat võsa kui männisegametsa, vähendab sealset liikide arvukust ala väiksus ja ala aktiivne kasutamine puhkealana. Antud alal tegutsevad peamiselt Eesti tavalisemad laululinnud. Kokku võib kohata 67 linnuliiki, kellest vähemalt veerand (18) alal kindlalt ka pesitsevad.

2.1.6. Haabersti rohealade linnustiku seisundi säilitamine ja parandamine

Kakumäe ja Õismäe raba, Saku Suurhalli metsa, Tiskre rohekoridori ning Lõhe tänava äärse haljasala olulisus linnustikule seisneb nende asukohas. Kõik need rohealad asuvad Tallinna lääne- ja põhjaosa läbival lindude rändeteel (nn. Lääne-Tallinna rändetee). Kevadeti ja sügiseti peatub Haabersti metsades ja metsatukkades arvukalt värvulisi, aga ka teisi rändavaid puistulinde, kes toituvad ja puhkavad seal enne edasi rändamist. Kevadeti koonduvad värvulised rohealadele, kust nad lendavad edasi üle ja ümber Kopli lahe Kopli parkidesse ja Merimetsa metsa ning sealt edasi Paljassaare poolsaare ja Viimsi poolsaare kaudu üle Soome lahe. Sügisel kulgeb rändetee vastupidises suunas.

Lisaks kasutavad neid metsaalasid toitumis- ja peatumisalana paljud kaitsealused röövlinnud (raud- ja kanakull, hiire- ja herilasviu, karvasjalg-viu, lõopistrik jt), kusjuures osad neist (lõopistrik, raud- ja kanakull) võivad neil aladel ka pesitseda.

Eelpool kirjeldatud alade linnustiku kaitseks on vaja teha järgmist:

1. Tuleb peatada rohealade pindalade vähendamine ja rohealade fragmenteerimine, s.t. tuleb lõpetada seniste asumite laiendamine ning uute ehitamine praeguste rohealade sisse.
2. Linnustiku kaitseks tuleb kaitse alla võtta Kakumäe raba, Õismäe raba ja Saku Suurhalli tagune mets. Kaitseala vormiks võiks olla maastikukaitseala või looduskaitseala.

3. Kakumäe raba, Õismäe raba ja Saku Suurhalli tagune mets tuleb jätta looduslikuks, s.t. mitte ehitada alale uusi rajatise (mänguväljakud, koerteplatsid, jalgrattateed jms) ega lõigata võsa.
4. Tuleb kaitse alla võtta Tiskre oja rohekoridor ning Lõhe tänava äärne haljasala. Kaitseala vormiks võiks olla kohaliku omavalitsuse tasandi kaitseala.
5. Koerad peavad olema rihmastatud või suukorvistatud, rohealaga piirnevate elamute kassiomanikud ei tohiks oma kasse lindude pesitsusajal järelvalveta hulkuma lubada.
6. Tuleb keelata mootorsõidukite (autode ja rollerite, eriti aga ATV-dega) liikumine radadel, eriti aga väljaspool radasid.

2.2. Kesklinna rohealade linnustik

2.2.1. Kadrioru park

Kadrioru pargi linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks on vaja teha järgmist:

1. Alusmetsa (põõsarinde) kasvamise soodustamine (klindialune mets) ja kultuurmaastiku osasse põõsaste lisamine. Põõsarinne on lindudele pesitsemiseks ja toitumiseks hädavajalik. Kui raiumine on möödapääsmatu (sanitaarraie, vaate avamine vms), siis tuleks töö teostamisel lähtuda põhimõttest et linnustiku jaoks omavad alusmetsa raiest puutumatud piirkonnad, nõ. saarekesed rohkem väärtust kui ühtlaselt hõrendatud alusmets. Mitmete laululindude pesitsemine on otseselt sõltuvuses alusmetsa olemasolust.
2. Kõik vanad elujõulised puud pargis tuleb säilitada, kuna need pakuvad lindudele pesitsuskohti ja toitu. Puude maha raiumist saab õigustada vaid kriitilises olukorras ja inimestele ohtlike puude puhul (pargis selge vähemus).
3. Võimalusel säilitada jalgradadest eemal olevad kuivanud puud. Näiteks klindiservas võib nad maha raiuda ja sinnasamasse jätta, nii pole nad ka ohtlikud.
4. Pesakastide paigaldamine.
5. Linnustiku seire, seiretulemuste avaldamise läbi elanikkonna teadlikkuse tõstmine.
6. Matkaradade äärde õppetendide paigaldamine.
7. Algatada Hundikuristiku liitmine Kadrioru pargi alaga.
8. Peab reguleerima koerte ja hulkuvate kasside liikumist pargis, koerad peavad olema rihmastatud või suukorvistatud.

Kadrioru park jaguneb neljaks osaks. Kultuurpark, metsapark, klindialune mets ja Narva mnt mere poole jääv pargiosa.

Kultuurpargi osa on liigivaene. Põhilised liigid on toitkülalised sinikael-part, naerukajas, kodutuvi ja koduvarblane.

Haruldastest liikidest tuleb tõenäoliste pesitsejatenä mainida väike-kirjurähni (*Dendrocopos minor*), ööbikut (*Luscinia luscinia*) ja kodukakku (*Strix aluco*). Umbes 10 aastat tagasi pesitses kodukakk Kadrioru staadioni tribüünide all. Kodukakk tegutseb pargis aastaringelt, pesakoht on kahjuks teadmata.

Läbirändel võib pargi tiikidel kohata sarvikpütti ja tuttvarti.

Kõige liigirikkam osa on klindialune mets, mis ulatub Narva mnt-ni. Kahjuks on Hundikuristikuga osa pargi kaitsealusest alast väljas. Pargi vanad puud pakuvad häid tingimusi suluspesitsejatele.

Mere poolne osa on suure inimtegevuse mõju all, seetõttu pesitsevad liigid puuduvad. Mere poolses osas kohtab palju huvitavaid rändel olevaid veelinde.

Vaatlustele tuginedes loendati 2006 aastal 103 liiki linde, neist 40 kindlat või tõenäolist pesitsejat.

Pesitsejatest on dominantliikideks metsvint (*Fringilla coelebs*), salu-lehelind (*Phylloscopus trochilus*), aed-põõsalind (*Sylvia borin*), muusträstas (*Turdus merula*), hallrästas (*Turdus pilaris*), pruunselg-põõsalind (*Sylvia communis*), punarind (*Erithacus rubecula*), hallvares (*Corvus corone*), hakk (*Corvus monedula*), rasvatihane (*Parus major*).

2.2.2. Vanalinna ümbritsev haljasalade vöönd, sh Harju tn haljasala ja Roheline turg (Pikk 34a), Falgi park ja Komandandi aed

Vanalinna ümbritseva haljasvööndi parkides kasvab palju vanu õõnsustega puid, mis pakuvad lindudele häid pesituskohi, kuigi pesitustingimused Tallinna kesklinnas pole kõige paremad. Sellele vaatamata on neis parkides kohatud 53 linnuliiki, kellest ligi pooled (25) on ka pesitsejad. Peatumas on kohatud vaid üht kaitsealust liiki (väike-kirjurähn). Harju tn haljasala ning Roheline turg on väga väikesed alad, mistõttu nende linnustik on väga muutlik ning arvukus väga väike. Potentsiaalsed pesitsejad neis paigus on hallvares, rasvatihane ning hallrästas.

Linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks on vaja teha järgmist:

1. Juurde tuleb istutada selliseid ilupuid ja -põõsaid, millel on (lindude jaoks) söödavad viljad (marjad), kuna Kesklinnas on lindudel suurim probleem toidu hankimine. Sobivatesse kohtadesse tuleb rajada tihedamaid põõsastikke, kus ka põõsastes ja maapinnal pesitsevad laululinnud saaksid elada.
2. Vanad puud tuleb säilitada nii kaua, kuni pole märkimisväärset ohtu inimestele, autodele, ehitistele. Kesklinna parkides olevaid puid ei tohi kergekäeliselt maha raiuda.

3. Pesakaste Kesklinna parkidesse ei tohiks eriti ohtralt panna, kuna need võivad muutuda lindudele ökoloogiliseks lõksuks (linnud meelitatakse pesitsema, kuid pesitsemine ebaõnnestub, sest pole toitu või muude tegurite tõttu. Piisab 1-2 pesakastist roheala kohta.

2.2.3. Tiigiveski park ja Poolamägi

Mõlemad pargid on tihedad ja vanade lehtpuudega, mistõttu leidub seal sobivaid pesitsuspaiku suluspesitsejatele kui avapesitsejatele. Viimaste aastate jooksul on seal pesitsenud kuni 16 tavalisemat parkide lindu. Kokku on kohatud 39 linnuliiki.

Linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks on vaja teha järgmist:

1. Nendesse parkidesse võiks juurde istutada tihedaid hekke ja põõsaid, kuna need võivad ala linnustikku mitmekesistada.
2. Lagedamatesse parkide osadesse võiks istutada söödavate viljadega ilupuid ja -põõsaid.
3. Puudele võib paigaldada pesakaste.

2.3. Kristiine rohealade linnustik

2.3.1. Löwenruh park ja Liimi park

Löwenruh park „Kullo“ lõunaküljel on pärast korrastustöid (enamiku võsa ja põõsaste maha raiumist) muutunud väga läbipaistvaks ja lindudele vähem atraktiivseks. Siiski leidub seal puude otsas veel pesitsuskohti, maas ja põõsastes pesitsejad peaaegu puuduvad. Kuna pargi osa „Kullo“ põhjaküljel jäi sel aastal rohust trimmerdamata, mis ala väiksusele vaatamata pakkus pesitsusvõimalusi mitmetele maas ja põõsastel pesitsejatele, kellest võiks välja tuua soo-roolinnu, keda peetakse maailma (või äärmisel juhul Euroopa) parimaks linnuhäälte matkijaks. Liimi pargi teeb eriliseks asjaolu, et aastaid on seal pesitsenud suur naerukajakate koloonia. 2006. aastal pesitsemine ebaõnnestus, kuna mingil põhjusel kolisid nad pärast pesitsemise alustamist Loomaia territooriumile. 2005. aastal aga pesitses seal ligikaudu 700 paari naerukajakaid. Lisaks neile pesitses allikalise pargi tiigikestel tõenäoliselt ka varjulise eluviisiga tait. Kokku on kohatud neis parkides 52 linnuliiki, kellest kuni 29 on ka pesitsejad.

Linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks on vaja teha järgmist:

1. Löwenruh pargi osa „Kullost“ põhjapoolse tuleks jätta metsikuks, s.t. seal ei tohiks teha harvendustöid. Põõsarinne on lindudele pesitsemiseks ja toitumiseks hädavajalik.
2. Alusmetsa (põõsarinde) kasvamise soodustamine. Põõsarinne, mis viimase paari aasta jooksul pargis hävitati, tuleb taastada. Põõsastike rajamisel tuleb lähtuda põhimõttest, et tihedad põõsastegrupid omavad linnustiku jaoks

rohkem väärtust kui palju üksteisest kaugel asuvaid üksikuid põõsaid. Mitmete laululindude pesitsemine on otseselt sõltuvuses alusmetsa olemasolust.

3. Liimi pargi lääneosa, kus on suur pinnasega täidetud ala, tuleks samuti kujundada pargiks koos tiikide, põõsaste ja kõrghaljastusega. Äripindade loomist ja elamuehitust sellele alale tuleks vältida.
4. Alale võib paigaldada pesakaste.
5. Koerad peavad olema rihmastatud või suukorvistatud, rohealal asuvate ja alaga piirnevate elamute kassiomanikud ei tohiks oma kasse lindude pesitsusajal järelvalveta hulkuma lubada.

2.4. Lasnamäe rohealade linnustik

2.4.1. Pae park ja Tondi raba

Mõlemad alad on sarnased – palju lagedaid alasid ja põõsastikke. Olgugi, et mõlemad alad on väga suure segamisfaktoriga, suudavad kuni 30 linnuliiki seal siiski pesitseda. Alade peamiseks väärtuseks on see, et need alad on vähesed kohad, kust Lasnamäe inimestele kostub linnulaulu – punarind, ööbik, võsaraat, põõsalinnud, lehelinnud jt. Kokku on alal kohatud 60 linnuliiki. Mõlemad alad on mööda nn Ida-Tallinna rändeteed lendavatele värvulistele puhke- ja toitumispaikadeks.

Pae pargi ala korrastamisel peab inimeste kõrval silmas pidama ka lindude vajadusi. Linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks on vaja teha järgmist:

1. Pargi kujundamisel tuleb jätta alale ka suuremaid metsikumaid võsastunud alasid, kuna põõsarinne on lindudele pesitsemiseks ja toitumiseks hädavajalik. Kui raiumine on möödapääsmatu, siis tuleks töö teostamisel lähtuda põhimõttest et linnustiku jaoks omavad raiest puutumatud piirkonnad, n.ö. saarekesed rohkem väärtust kui ühtlaselt hõrendatud mets. Mitmete laululindude pesitsemine on otseselt sõltuvuses põõsastike olemasolust.
2. Pargi tulevase ümberehituse ja kujundamise käigus tuleb alale juurde istutada leht- ja okaspuid, et aastakümnete pärast oleks alal kõrghaljastusega park.
3. Kindlasti tuleks alale istutada söödavate viljadega ilupuid ja –põõsaid.
4. Koerad peavad olema rihmastatud või suukorvistatud, rohealaga piirnevate elamute kassiomanikud ei tohiks oma kasse lindude pesitsusajal järelvalveta hulkuma lubada.

Tondi raba peab tingimata rohealana säilitama ja seda võimalikult suures mahus. 2005. ja 2006. aasta jooksul hävitati Lasnamäe tööstuspargi ja muude ehitustegevuste tõttu suur osa kunagisest tähtsast rohekoridorist, mis ulatus Peterburi maanteelt läbi

Lasnamäe kuni klindialuse metsani. Ulatusliku ehitustegevuse tõttu on paljud laululinnud kaotanud pesituskohad ning väljakujunenud Ida-Tallinna rändetee on kaotamas ka teist oma haru. Tondi raba väärrib kaitsmist igasuguste arenduste eest, kuna see on üks kahest roheala nime väärilisest rohealast üle 100 000 elanikuga Lasnamäe linnaosas. Ja seda on väga vähe.

Linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks on vaja teha järgmist:

1. Kindlasti tuleks olemasolev, ehitustegevusest puutumata ja kruntideks välja jagamata roheala osa säilitada.
2. Praeguseks on säilinud vaid Tondi raba lääne-, loode- ja põhjaosa. Sealne ala vajab vaid veidi planeerimist, kujundamist, uute puude istutamist ning olemasoleva teede- ja radadevõrgu parandamist.
3. Lasnamäe tööstuspargi aladele ärikruntide piiridele ja tänavate äärde tuleb istutada leht- ja okaspuuid, et kompenseerida hävitatud alad.
4. Lisaks tuleb säilitada Punase tänava, Kuuli tänava ja TV3 maja vaheline liigniiske metsatukk ning Punase tn (Lasnamäe Medicumi vastast algav) ja Peterburi tee vahel paiknev liigniiske põõsastikega ala. Nendel aladel võivad pesitseda Linnudirektiivi liik sarvikpütt, kaitsealune tait, kindlalt aga Eestis väikesearvuline põnev värvuline kukkurtihane. (Need liigid ei ole märgitud koostatud liiginimestikes.)

2.4.2. Paevälja

Paevälja linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks oleks vaja teha järgmist:

- 1) Tallinna linna arengukavas on plaanis ala täielik ümber kujundamine, seoses sellega tuleks suurt tähelepanu pöörata haljastusele. Planeerima erinevat kõrghaljastust (lehtpuud, okaspuud), põõsastikku ja veelindudele erinevaid elupaigatüüpe.
- 2) Pesakastide paigaldamine (loodavas haljastuses)
- 3) Matkaradade äärde õppestendide paigaldamine.
- 4) Koerad peavad olema rihmastatud või suukorvistatud, ala piirnevate elamute kassiomanikud ei tohiks oma kasse lindude pesitsusajal järelvalveta hulkuma lubada.

Paevälja on pesitsevate liikide poolest suhteliselt liigivaene ala, eelkõige suure segamisfaktori tõttu. Vaatlustele tuginedes loendati 2006. aastal 74 liiki linde, neist 24 kindlat või tõenäolist pesitsejat.

2.5. Mustamäe rohealade linnustik

2.5.1. Mustamäe Männipark

Mustamäe Männipargi seisundi säilitamiseks ja parandamiseks oleks vaja teha järgmist:

1. Alusmetsa kasvamise soodustamine. Põõsarinne on lindudele pesitsemiseks ja toitumiseks hädavajalik. Kui raiumine on möödapääsmatu (vaate avamine vms), siis tuleks töö teostamisel lähtuda põhimõttest et linnustiku jaoks omavad alusmetsa raiest puutumatud piirkonnad, nõ. saarekesed rohkem väärtust kui ühtlaselt hõrendatud alusmets. Mitmete laululindude pesitsemine on otseselt sõltuvuses alusmetsa olemasolust.
2. Kuna park on kujunenud aktiivselt kasutatavaks puhkealaks ja seal korraldatakse aeg-ajalt ka massiüritusi, ei ole inimõju võimalik juhtida. Küll peab aga reguleerima koerte liikumist pargis, koerad peavad olema rihmastatud või suukorvistatud.
3. Pesakastide paigaldamine.

Haudelinnustik on suhteliselt liigivaene. Pesitsejatest on dominantliikideks metsvint (*Fringilla coelebs*), musträstas (*Turdus merula*), hallvares (*Corvus corone*) ja rasvatihane (*Parus major*).

Kaitsealustest liikidest esineb toitekülalisenä kanakull (*Accipiter gentilis*) (II kat.).

Probleemliikideks on hallvares ja hakk, kuna talvepoolaastal Mustamäe Männipark kujunenud seltsingus ööbivate vareslaste koondumis- ja sageli ka arvuka ühisööbimise paigaks.

2.5.2. Mustamäe Pardiitiigi park

Mustamäe Pardiitiigi pargi linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks on vaja teha järgmist:

1. Tuleb tagada metsa ja selle niiskusrežiimi säilimine senisel kujul.
2. Alusmetsa (põõsarinde) kasvamise soodustamine. Põõsarinne on lindudele pesitsemiseks ja toitumiseks hädavajalik. Kui raiumine on möödapääsmatu (sanitaarraie, vaate avamine vms), siis tuleks töö teostamisel lähtuda põhimõttest et linnustiku jaoks omavad alusmetsa raiest puutumatud piirkonnad, nõ. saarekesed rohkem väärtust kui ühtlaselt hõrendatud

alusmets. Mitmete laululindude pesitsemine on otseselt sõltuvuses alusmetsa olemasolust.

3. Inimmõju piiramine radadega. Kuigi niiskel perioodil on pargi pinnas liigniiske ja soodusta jalutamist, kaevavad ometi harrastuskalamehed labidatega pinnast koos alustaimestikuga pahupidi, häirides maapinnal toituvaid ja pesitsevaid linde, halvemal juhul ka nurjates pesitsuse.
4. Peab aga reguleerima koerte ja hulkuvate kasside liikumist pargis, koerad peavad olema rihmastatud või suukorvistatud.

Pesitsejatest on dominantliikideks metsvint (*Fringilla coelebs*), salu-lehelind (*Phylloscopus trochilus*), aed-põõsalind (*Sylvia borin*), mustrastas (*Turdus merula*), hallrastas (*Turdus pilaris*), pruunselg-põõsalind (*Sylvia communis*), punarind (*Erithacus rubecula*), hallvares (*Corvus corone*), rasvatihane (*Parus major*), tavaline on ka ööbik (*Luscinia luscinia*).

Huvitavamatest haudelindudest tasuks märkida taita (*Gallinula chloropus*), tõenäoline pesitseja on veel soo-roolind (*Acrocephalus palustris*).

Kaitsealustest liikidest esineb toitekülalisena kanakull (*Accipiter gentilis*) (II kat.) ja tõmmukajakas (*Larus fuscus*) (II kat.).

Probleemliikideks on pesitsevad hallvaresed, samuti talveperioodil kogunevad ja ööbivad hallvaresed ja hakid. Inimesi võivad häirida ka Parditiigi ja sealsete sinikael-partide toitmisega seotud kajakad ja tuvid.

2.5.3. Mustamäe Lepistiku park

Mustamäe Lepistiku pargi linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks on vaja teha järgmist:

1. Tuleb tagada metsa ja selle niiskusrežiimi säilimine senisel kujul.
2. Alusmetsa (põõsarinde) kasvamise soodustamine. Põõsarinne on lindudele pesitsemiseks ja toitumiseks hädavajalik. Kui raiumine on möödapääsmatu (sanitaarraie, vaate avamine vms), siis tuleks töö teostamisel lähtuda põhimõttest et linnustiku jaoks omavad alusmetsa raiest puutumatud piirkonnad, nõ. saarekesed rohkem väärtust kui ühtlaselt hõrendatud alusmets. Mitmete laululindude pesitsemine on otseselt sõltuvuses alusmetsa olemasolust.
3. Inimmõju piiramine radadega. Kuigi niiskel perioodil on pargi pinnas liigniiske ja soodusta jalutamist, kaevavad ometi harrastuskalamehed

labidatega pinnast koos alustaimestikuga pahupidi, häirides maapinnal toituvaid ja pesitsevaid linde, halvemal juhul ka nurajtes pesitsuse.

4. Peab aga reguleerima koerte ja hulkuvate kasside liikumist pargis, koerad peavad olema rihmastatud või suukorvistatud.

Pargi liigirikkus on viimasel ajal vähenenud. Pesitsejatest on dominantliikideks metsvint (*Fringilla coelebs*), mustpea-põõsalind (*Sylvia atricapilla*), muustrastas (*Turdus merula*), hallrastas (*Turdus pilaris*), punarind (*Erithacus rubecula*), künnivares (*Corvus frugilegus*), rasvatihane (*Parus major*). Regulaarselt pesitseb ööbik (*Luscinia luscinia*).

Huvitavaim pesitseja on väike-kirjurähn (*Dendrocopos minor*), tõenäolised pesitsejad on soo-roolind (*Acrocephalus palustris*), suurnokk-vint (*Coccothraustes coccothraustes*) ja koldvint (*Serinus serinus*).

Kaitsealustest liikidest esineb toitekülalisena kanakull (*Accipiter gentilis*) (II kat.) ja tõmmukajakas (*Larus fuscus*) (II kat.).

Probleemliigid - pargi lääneservas asub künnivarese haudekoloonia, park on talvepoolaastal kujunenud ka seltsingus ööbivate vareslaste koondumis- ja sageli ka arvuka ühisööbimise paigaks.

2.6. Nõmme rohealade linnustik

2.6.1. Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala

Nõmme-Mustamäe MKA linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks oleks vaja teha järgmist:

1. Inimmõju eemalejuhtimine radade planeermise abil.
2. Alusmetsa (põõsarinde) raiumise kontrollimine. Põõsarinne on lindudele pesitsemiseks ja toitumiseks hädavajalik. Kui raiumine on möödapääsmatu (vaate avamine vms), siis tuleks töö teostamisel lähtuda põhimõttest, et linnustiku jaoks omavad alusmetsa raiest puutumatud piirkonnad, nõ. saarekesed rohkem väärtust kui ühtlaselt hõrendatud alusmets.
3. Kõigi metsamajandustööde kooskõlastamine kohaliku omavalitsuse ja kaitseala valitseja vahel. Seda nii tööde ajaliste kui mahuliste tingimuste kooskõlastamiseks, samuti liigse alusmetsaraie vältimiseks. Hetkel on kõõskõlastamine puudulik.
4. Pesakastide paigaldamine.
5. Linnustiku seire, seiretulemuste avaldamise läbi elanikkonna teadlikkuse tõstmine.
6. Planeerimistegevusse sekkumine (TTÜ planeeritav ehitustegevus)

7. Tuleb keelata mootorsõidukite (autode ja rollerite, eriti aga ATV-dega) liikumine radadel, eriti aga väljaspool radasid.
8. Koerad peavad olema rihmastatud või suukorvistatud, maastikukaitsealaga piirnevate eramute kassiomanikud ei tohiks oma kasse lindude pesitsusajal järelvalveta hulkuma lubada.

Nõmme-Mustamäe MKA linnustiku kaitsesoovitused on täpsemalt avaldatud Nõmme-Mustamäe MKA kaitsekorralduskavas.

Pesitsejatest on dominantliikideks metsvint (*Fringilla coelebs*), salu-lehelind (*Phylloscopus trochilus*), mets-lehelind (*Phylloscopus sibilatrix*), aed-põõsalind (*Sylvia borin*), mustpea-põõsalind (*Sylvia atricapilla*), musträstas (*Turdus merula*), hallrästas (*Turdus pilaris*), punarind (*Erithacus rubecula*), metskiur (*Anthus trivialis*), hallvares (*Corvus corone*). Tavalised on veel pruunselg-põõsalind (*Sylvia communis*), väike-lehelind (*Phylloscopus collybita*), laulurästas (*Turdus philomelos*), vainurästas (*Turdus iliacus*), suur-kirjurähn (*Dendrocopos major*), rasvatihane (*Parus major*), leevike (*Pyrrhula pyrrhula*), talvike (*Emberiza citrinella*) jt. Suurlinna jaoks huvitavatest lindudest asustavad kaitsealuseid metsi kägu (*Cuculus canorus*), ööbik (*Luscinia luscinia*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), väike-kirjurähn (*Dendrocopos minor*) jt. Haruldastest liikidest tuleb kindlate või tõenäoliste pesitsejatena mainida kanakulli (*Accipiter gentilis*) (II kat.), raudkulli (*Accipiter nisus*), lõopistrikku (*Falco subbuteo*), väikepistrikku (*Falco columbarius*) (I kat., LD) ja nõlva-lehelindu (*Phylloscopus trochiloides*). Eelnevatest aastatest on teada nõmmelõokese (*Lullula arborea*) (LD) pesitsemine.

Arvestades kaitseala asukohta, on linnustiku seisukord hea, viimasel ajal siiski üha halvenev. Seetõttu ongi lindude ja nende elupaikade efektiivsem kaitse enam kui teretulnud. Konkreetse linnukaitse vajadusele viitavad ka Eet Tuule poolt viimase 20 aasta jooksul Rahumäe ja Sütiste metsade linnustiku kohta saadud loendustulemused ning arvukushinnangud.

Kuna kaitseala metsad on väga mosaiiksed, ei ole praeguste vaatlusandmete põhjal võimalik välja tuua linnustiku erinevusi ala erivate metsatüüpide suhtes. Paljude linnuliikide pesitsusterritooriumid hõlmavad mitut metsatüüpi ja konkreetsete erinevuste väljatoomiseks on vaja eelnevalt läbi viia seire. Piirkonniti on kõige puhtamad nõmme- ja palumetsadest koosnevad Rahumäe ja Tähetorni metsade piirkonnad, mille linnustik on suhteliselt liigivaene. Haudelinnustikust domineerib ülekaalukalt metsvint, järguvad salu-lehelind, musträstas ja metskiur ning ebasoovitavalt arvukas hallvares. Viimane on enamuse ala peal märkimisväärselt arvukam kui loodusmaastiku puistutes. Rahumäega külgnevas Sütiste metsade piirkonnas on pilt üldiselt sarnane ja domineerivad samad liigid, kuid alustaimestikku on rohkem, ning see meelitab kohale väike- ja mets-lehelinde, aed-põõsalinde. Vanaka piirkonna klindialune soovikumets on aga piirkonna üks

linnurikkamaid paiku, kuna niiske pinnas ja varjukas põõsastik võimaldab pesitseda hall- ja must-kärbsenäpil, mustpea- ja pruunselg-põõsalinnul, punarinnal, ööbikul (mitu paari), hall-, vainu- ja lauluräстал, samuti metsa seisundi indikaatorliikidel - suur- ja väike-kirjurähnil ning nagu kõikjal - hallvaresel.

Hüppetorni mets on kohati sama linnurohke kui Sütiste metsa Ehitajate teest idapoole jääv klindialune mets. Üldiselt domineerib ikka metsvint, järgnevad salu- ja mets-lehelind, aed- ja mustpea-põõsalind, rasvatihane, metskiur, hallvares, hall- ja musträstas, punarind, hall-kärbsenäpp ja karmiinleevike.

Põhiliselt samad liigid domineerivad ka taimestikurohkes ja varjukas Rõõmuallika metsas. Pesitsusaegne asustustihedus on seal aga kaitseala üks suurimaid. Rohked puuõõnsused võimaldavad seal peale suur-kirjurähni ka suhteliselt arvukalt tihaste ja must-kärbsenäpi pesitsemist.

Kuusiku ja Kivinuka metsad on mitmetüübilised, mistõttu varieerub ka kohalik linnustik. Varjukas kuusikus on lisaks metsvindile arvukalt esindatud veel must- ja laulurästas, mets-lehelind, mustpea-põõsalind, hallvares, punarind, põialpoiss ja käblik.

Tuleb veel rõhutada, et kaitsealal on 2005. ja 2006.a. tõestatud II kaitsekategooriasse kuuluva kanakulli ja I kaitsekategooria alla kuuluva väikepistriku pesitsemine. Viimase liigi pesitsusterritoorium on kindlaks tehtud ning **väikepistriku** (*Falco columbarius*) pesitsemine ülimalt tõenäoline, kuid harrasusornitoloogil Tenno Drevisil õnnestus samas paigas leida ka kahe suure pesapojaga väikepistriku pesa. Põhiliselt hõredates männikutes ja rabades pesitsev väikepistrik on Eestis üliharuldaseks muutunud. Seda erakordsem on liigi pesitsemine linnapuistus. Kuna ka väikepistrik on pesapaigatruu, siis on põhjust teda oodata siia ka järgnevatel aastatel. Ka **kanakulli** (*Accipiter gentilis*) pesitsemine on olnud edukas - 2005. aastal lennuvõimestus kolm poega, tänavu olid pesas samuti pojad. Siinjuures tuleb ära märkida, et kogu Eestis liigi arvukus viimasel ajal pidevalt väheneb. Seda fakti kinnitavad ka enam kui 40-aastased Eet Tuule ja hiljem ka Aarne Tuule andmed Saue seirealal. Languse tendentsi näitab samuti pesitsemise edukus. See kanakulli pesapaik on põline ning seal pesitsev paar stabiilselt edukas. Juba ainuüksi nende kahe liigi ning lisaks lõopistriku (kahel eelmisel aastal kindel, 2005.a. tõenäoline pesitseja) esinemine Nõmme-Mustamäe metsades kinnitab, et maastikukaitsealal on piisavalt perspektiivi ja väärtusi, mis kaitset vääriavad. Lisaks on selliste lindude pidev Tallinna piirides tegutsemine järjekordseks näiteks, et ka osa röövlindude on võimelised inimeste kõrval elamisega kohanema.

Euroopa Nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ ehk nn. linnudirektiivi I lissasse kantud linnuliikidest on Nõmme-Mustamäe maastikukaitsealal tegutsemas registreeritud 7 liiki: herilaseviu (*Pernis apivorus*) ja väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*) - mõlemad

võimalikud pesitsejad, musträhn (*Dryocopus martius*) - tõenäoline pesitseja, punaselgõgija (*Lanius collurio*), händkakk (*Strix uralensis*), vööt-põõsalind (*Sylvia nisoria*), ja põldtsiitsitaja (*Emberiza hortunala*) – toitekülalised, kusjuures esimene neist 2005. ülejäänud kolm liiki eelnevatel aastatel.

Kanakull (*Accipiter gentilis*) on Eestis II kategooria kaitsealune liik, kelle kaitstuse seisund on ebasoodus. Kaitse eesmärk on peatada arvukuse langus. Staatus Euroopas - kaitstud (secure). Nii kaitsealustes kui ka piiritlemata kanakulli elupaikades rakendub isendi kaitse, mille kohaselt iga isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud.

Nõuded kanakulli pesapaikade kaitseks kaitstavatel aladel

1. Pesa ümber on vähemalt 50 m raadiusega kaitsetsoon, kus ei toimu majandustegevust.
2. Pesast 100–300 m raadiuses ei tehta uuendusraieid, metsa majandamine toimub valikraiete abil püsimetsana. Enne raiet märgistatakse puud, mis jäetakse kasvama kui potentsiaalsed pesapuud (võimalusel kanakulli elupaiganõudlust tundva isiku osavõtul);
3. Metsatöödest hoidutakse pesa ümbruses
 - 1. märtsist 30. aprillini 400 m ulatuses;
 - 1. maist 15. juunini 300 m ulatuses;
 - 16. juunist 31. juulini 200 m ulatuses;

Allikas: Väli, Ü. 2005: 11 kaitsealust linnuliiki: elupaigad ja nende kaitse. - Hirundo Supplementum 8.

Kanakulli arvukus on Eestis viimase kümne aastaga kahanenud kaks korda, tõenäoliselt on selle põhjus vanade okasmetsade intensiivne raie ja saakobjektide vähenemine.

Väikepistriku (*Falco columbarius*) arvukuse järsu languse põhjused Eestis ei ole teada. Soomes pärsivad liigi pesitsemist keskkonnamürgid, turistide hulga suurenemine ja elavnenud suvilaehitus.

Pesitsusajal (01. aprill – 31. juuli) ei tohiks metsatöid teha asustatud pesale lähemale kui 200 – 300 meetrit.

Eestis on liik veidi rohkem kui saja aasta jooksul taandunud koguni kõige arvukma pistrikuliigi seisundist väljasuremise äärel; praegune arvukus on 10 – 20 paari. Väikepistriku praeguse seisundi, ohutegurite ja bioloogia kohta on Eestis sedavõrd vähe teada, et iga pesitsuspaik vajaks eraldi uurimist ja kaitset.

Probleemliikideks on hallvares ja hakk, kuna talvepoolaastal on Nõmme-Mustamäe MKA mitmed piirkonnad kujunenud seltsingus ööbivate vareslaste koondumis- ja sageli ka arvuka ühisööbimise paigaks. Samuti on suvepoolaastal pesitseva hallvarese arvukus suur ja pesitsusjärgsel perioodil liiguvad noor- ja vanalinnud seltsingutena.

2.6.2. Männiku männik

Männiku metsa linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks on vaja teha järgmist:

1. Tuleb tagada rohealade pindalade säilimine ja rohealade killustamise vältimine, s.t. tuleb vältida seniste asumite laiendamist ning uute ehitamine praeguste roheala sisse.
2. Männiku mets tuleks kaitse alla võtta maastikukaitseala või looduskaitseala vormis ning arvestada tuleks teiste looduskaitse- ja keskkonnaekspertide (botaanikud jt) arvamusi ja hinnanguid.
3. Inimõju juhtimine radade planeerimise abil.
4. Alusmetsa (põõsarinde) säilitamine. Põõsarinne on lindudele pesitsemiseks ja toitumiseks hädavajalik. Kui raiumine on möödapääsmatu (sanitaarraie vms), siis tuleks töö teostamisel lähtuda põhimõttest, et linnustiku jaoks omavad alusmetsa raiest puutumatud piirkonnad, nõ. saarekesed rohkem väärtust kui ühtlaselt hõrendatud alusmets. Mitmete laululindude pesitsemine on otseselt sõltuvuses alusmetsa olemasolust.
5. Pesakastide paigaldamine.
6. Koerad peavad olema rihmastatud või suukorvistatud, rohealal asuvate ja alaga piirnevate eramute kassiomanikud ei tohiks oma kasse lindude pesitsusajal järelvalveta hulkuma lubada.
7. Tuleb keelata mootorsõidukite (autode ja rollerite, eriti aga ATV-dega) liikumine radadel, eriti aga väljaspool radasid.

Pesitsejatest on dominantliikideks metsvint (*Fringilla coelebs*), salu-lehelind (*Phylloscopus trochilus*), musträsta (*Turdus merula*), hallrästa (*Turdus pilaris*), punarind (*Erithacus rubecula*), metskiur (*Anthus trivialis*), hallvares (*Corvus corone*), hall-kärbsenäpp (*Muscicapa striata*), must-kärbsenäpp (*Ficedula hypoleuca*), rasvatihane (*Parus major*). Eelnevatest aastatest on teada nõmmelõokese (*Lullula arborea*) (LD) pesitsemine.

Märkimist väärivad kindlasti alal pesitsevad väikepistrik (*Falco columbarius*) (I kat., LD), lõopistrik (*Falco subbuteo*), musträhn (*Dryocopus martius*) (LD) ja valgeselg-kirjurähn (*Dendrocopos leucotos*) (II kat., LD).

Kaitsealustest lindudest on kohatud toitkülalisena välja-loorkulli (*Circus cyaneus*) (LD), soo-loorkulli (*Circus pygargus*) (LD), kanakulli (*Accipiter gentilis*) (II kat.), laanepüüd (*Bonasia bonasia*) (LD), tetre (*Tetrao tetrix*) (LD), laanerähni (*Picoides tridactylus*) (II kat., LD), põldtsiitsitajat (*Emberiza hortulana*) (II kat., LD) jne.

2.6.3. Pääsküla raba

Pääsküla raba linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks on vaja teha järgmist:

1. Tuleb tagada rohealade pindalade säilimine ja rohealade killustamise vältimine, s.t. tuleb vältida seniste asumite laiendamist ning uute ehitamine praeguste roheala sisse.
2. Tuleb tagada metsa ja selle niiskusrežiimi säilimine senisel kujul.
3. Pääsküla raba tuleks kaitse alla võtta maastikukaitseala või looduskaitseala vormis ning arvestada tuleks teiste looduskaitse- ja keskkonnaekspertide (botaanikud jt) arvamusi ja hinnanguid.
4. Inimmõju juhtimine radade planeerimise abil.
5. Alusmetsa (põõsarinde) säilitamine. Põõsarinne on lindudele pesitsemiseks ja toitumiseks hädavajalik. Kui raiumine on möödapääsmatu (sanitaarraie vms), siis tuleks töö teostamisel lähtuda põhimõttest, et linnustiku jaoks omavad alusmetsa raiest puutumatud piirkonnad, nõ. saarekesed rohkem väärtust kui ühtlaselt hõrendatud alusmets. Mitmete laululindude pesitsemine on otseselt sõltuvuses alusmetsa olemasolust.
6. Koerad peavad olema rihmastatud või suukorvistatud, rohealal asuvate ja alaga piirnevate eramute kassiomanikud ei tohiks oma kasse lindude pesitsusajal järelvalveta hulkuma lubada.
7. Tuleb keelata mootorsõidukite (autode ja rollerite, eriti aga ATV-dega) liikumine radadel, eriti aga väljaspool radasid.

Pesitsejatest on dominantliikideks metsvint (*Fringilla coelebs*), salu-lehelind (*Phylloscopus trochilus*), mets-lehelind (*Phylloscopus sibilatrix*), aed-põõsalind (*Sylvia borin*), mustpea-põõsalind (*Sylvia atricapilla*), musträstas (*Turdus merula*), pruunselg-põõsalind (*Sylvia communis*), hallrästas (*Turdus pilaris*), punarind (*Erithacus rubecula*), metskiur (*Anthus trivialis*), vainurästas (*Turdus iliacus*), rasvatihane (*Parus major*), hall-kärbsenäpp (*Muscicapa striata*), talvike (*Emberiza citrinella*).

Veel väärrib märkimist kanakulli (*Accipiter gentilis*) (II kat.) ja raudkulli (*Accipiter nisus*) kindel, lõopistriku (*Falco subbuteo*), hiireviu (*Buteo buteo*), tedre (*Tetrao tetrix*) (LD), pasknäari (*Garrulus glandarius*) ja käo (*Cuculus canorus*) võimalik pesitsemine.

Kaitsealustest liikidest on tõenäoline pesitseja veel punaselg-õgija (*Lanius collurio*) (LD), toitekülalisena sarvikpütt (*Podiceps auritus*) (II kat., LD), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*) (LD), väikepistrik (*Falco columbarius*) (I kat., LD), vööt-põõsalind (*Sylvia nisoria*) (LD) jne.

Probleemliikideks on pesitsevad hallvaresed ja suvel ringi liikuvad noor-ja vanalindudest koosnevad salgad.

2.6.4. Vabaduse pst. pargid

Vabaduse pst. parkide linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks on vaja teha järgmist:

1. Tuleb tagada rohealade pindalade säilimine ja rohealade killustamise vältimine, s.t. tuleb vältida seniste asumite laiendamist ning uute ehitamine praeguste roheala sisse.
2. Äärmiselt vajalik oleks liivasel pinnasel niigi väga vähese alusmetsa (põõsarinde) säilitamine, see aitaks rikastada sealset suhteliselt kesist haudelinnustiku liigilist koosseisu.
3. Pesakastide paigaldamine.
4. Koerad peavad olema rihmastatud või suukorvistatud, rohealal asuvate ja alaga piirnevate eramute kassiomanikud ei tohiks oma kasse lindude pesitsusajal järelvalveta hulkuma lubada.
5. Tuleb keelata mootorsõidukite (autode ja rollerite, eriti aga ATV-dega) liikumine radadel, eriti aga väljaspool radasid.

Pesitsejatest on dominantliikideks metsvint (*Fringilla coelebs*), salu-lehelind (*Phylloscopus trochilus*), musträsta (*Turdus merula*), hallrästa (*Turdus pilaris*), hallvares (*Corvus corone*), rasvatihane (*Parus major*), lepalind (*Phoenicurus phoenicurus*), hall-kärbsenäpp (*Muscicapa striata*), must-kärbsenäpp (*Ficedula hypoleuca*).

Kaitsealustest liikidest esineb toitekülalisena kanakull (*Accipiter gentilis*) (II kat.).

Probleemliikideks sarnaselt eelnevatele rohealadele hallvares ja hakk oma talvise käitumise tõttu.

2.6.5. Valdeku park

Valdeku pargi linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks on vaja teha järgmist:

1. Tuleb tagada roheala pindala säilimine ja roheala killustamise vältimine, s.t. tuleb vältida seniste asumite laiendamist ning uute ehitamine praeguse roheala sisse.
2. Ka siin oleks vajalik suhteliselt vähese alusmetsa (põõsarinde) säilitamine, see aitaks rikastada sealset haudelinnustiku liigilist koosseisu.
3. Pesakastide paigaldamine.
4. Koerad peavad olema rihmastatud või suukorvistatud, rohealal asuvate ja alaga piirnevate eramute kassiomanikud ei tohiks oma kasse lindude pesitsusajal järelvalveta hulkuma lubada.
5. Tuleb keelata mootorsõidukite (autode ja rollerite, eriti aga ATV-dega) liikumine radadel, eriti aga väljaspool radasid.

Pesitsejatest on dominantliikideks metsvint (*Fringilla coelebs*), salu-lehelind (*Phylloscopus trochilus*), musträstas (*Turdus merula*), hallrästas (*Turdus pilaris*), hallvares (*Corvus corone*), rasvatihane (*Parus major*), hall-kärbsenäpp (*Muscicapa striata*), must-kärbsenäpp (*Ficedula hypoleuca*).

Kaitsealustest liikidest esineb toitekülalisena kanakull (*Accipiter gentilis*) (II kat.).

2.6.6. Nõmme Võidu puiestik

Nõmme Võidu puiestiku linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks on vaja teha järgmist:

1. Tuleb tagada roheala pindala säilimine ja roheala killustamise vältimine, s.t. tuleb vältida seniste asumite laiendamist ning uute ehitamine praeguse roheala sisse.
2. Ka siin oleks vajalik suhteliselt vähese alusmetsa (põõsarinde) säilitamine, see aitaks rikastada sealset haudelinnustiku liigilist koosseisu.
3. Pesakastide paigaldamine.
4. Koerad peavad olema rihmastatud või suukorvistatud, rohealal asuvate ja alaga piirnevate eramute kassiomanikud ei tohiks oma kasse lindude pesitsusajal järelvalveta hulkuma lubada.
5. Tuleb keelata mootorsõidukite (autode ja rollerite, eriti aga ATV-dega) liikumine radadel, eriti aga väljaspool radasid.

Pesitsejatest on dominantliikideks metsvint (*Fringilla coelebs*), rohevint (*Carduelis chloris*), salu-lehelind (*Phylloscopus trochilus*), mustpea-põõsalind (*Sylvia atricapilla*), musträstas (*Turdus merula*), hallrästas (*Turdus pilaris*), punarind (*Erithacus rubecula*), metskiur (*Anthus trivialis*), hallvares (*Corvus corone*), rasvatihane (*Parus major*), hall-kärbsenäpp (*Muscicapa striata*), must-kärbsenäpp (*Ficedula hypoleuca*). Tõenäoline pesitseja on kaelus-turteltuvi (*Streptopelia decaocto*).

Kaitsealustest liikidest esineb toitekülalisena kanakull (*Accipiter gentilis*) (II kat.).

2.6.7. Väikepargid Nõmme raudteejaama juures

Nõmme raudteejaama lähedaste väikeparkide linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks on vaja teha järgmist:

1. Tuleb tagada rohealade pindalade säilimine ja rohealade killustamise vältimine, s.t. tuleb vältida seniste asumite laiendamist ning uute ehitamine praeguste roheala sisse.
2. Oluline oleks vanade puude (pärn, hobukastan) toestamine tsemendiga või muul viisil, et säilitada neid puid suluspesitsejate linnuliikide jaoks (tihased, lepalind, must-kärbsenäpp jt).
3. Pesakastide paigaldamine aitab suurendada suluspesitsejate arvukust.
4. Koerad peavad olema rihmastatud või suukorvistatud, rohealal asuvate ja alaga piirnevate eramute kassiomanikud ei tohiks oma kasse lindude pesitsusajal järelvalveta hulkuma lubada.

Pesitsejatest on dominantliikideks metsvint (*Fringilla coelebs*), rohevint (*Carduelis chloris*), musträstas (*Turdus merula*), hallrästas (*Turdus pilaris*), hallvares (*Corvus corone*), hakk (*Corvus monedula*), rasvatihane (*Parus major*), must-kärbsenäpp (*Ficedula hypoleuca*). Huvitavaim pesitseja on kaelus-turteltuvi (*Streptopelia decaocto*).

Kaitsealustest liikidest esineb toitekülalisena kanakull (*Accipiter gentilis*) (II kat.).

Probleemliigiks on piirkonnas arvukalt pesitsev hallvares.

2.7. Pirita rohealade linnustik

2.7.1. Kloostrimets

Kloostrimets on väga suur metsamassiiv Pirita linnaosas, kus leidub sobivaid biotoope paljudele erinevatele puistulindudele. Seepärast võib Kloostrimetsas kohata pesitsemas kuni 69 linnuliiki ning üldse kokku 99 linnuliiki. Kõige arvukamalt pesitseb Kloostrimetsas värvulisi – mets-lehelindu, musträstast ja metsvinti.

Linnudirektiivi liikidest pesitseb alal kõige arvukamalt väike-kärbsenäpp, lisaks võivad pesitseda ka herilaseviu, hallpea-rähn, musträhn ja nõmmelõoke. Muudest tõenäolistest kaitsealustest haudelindudest esineb alal raud- ja kanakull, lõopistrik, väänkael, väike-kirjurähn ning hoburästas. Kloostrimets on oluline sellegi poolest, et asub Tallinna kagu- ja idaosas läbival lindude rändeteel (nn. Ida-Tallinna rändeteel).

Kloostrimetsa linnustiku kvaliteedi tagamiseks tuleb teha järgmist:

1. Ala võtta kaitse alla maastiku- või looduskaitsealana või liita Pirita jõeoru maastikukaitsealaga. Kohaliku omavalitsuse tasandi kaitseala oleks liialt nõrga kaitsereežiimiga ning pikas perspektiivis poleks piisav.
2. Kogu ala tuleb jätta looduslikuks, st raieid alal ei peaks tegema.
3. Inimesed võivad liikuda mööda olemasolevaid radu (kvartalisihte), uute lisaradade tegemine pole soovitatav.
4. Koerad peavad olema rihmastatud või suukorvistatud, rohealal asuvate ja alaga piirnevate elamute kassiomanikud ei tohiks oma kasse lindude pesitsusajal järelevalveta hulkuma lubada.
5. Tuleb keelata mootorsõidukite (autode ja rollerite, eriti aga ATV-dega) liikumine radadel, eriti aga väljaspool radasid.
6. Uute rajatiste ehitamisel on vaja eelnevalt konsulteerida linnustikuekspertidega.

2.7.2. Merivälja tee äärne mets

Pirita rannamännik pole väga linnuliigirikas, küll aga on linnurikkam kui mõni sarnane park mujal Tallinnas. Alal on kohatud 55 linnuliiki, kellest kuni 26 alal ka pesitsevad. Põhiline inimkoormus alale algab juuni lõpust, ehk ajast mil enamik sealseid linde on pesitsemise lõpetanud või lõpetamas.

Linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks on vaja teha järgmist:

1. Alusmetsa (põõsarinde) kasvamise soodustamine. Põõsarinne on lindudele pesitsemiseks ja toitumiseks hädavajalik. Kui raiumine on möödapääsmatu (sanitaarraie, vaate avamine vms), siis tuleks töö teostamisel lähtuda põhimõttest et linnustiku jaoks omavad alusmetsa raiest puutumatud piirkonnad, nõ. saarekesed rohkem väärtust kui ühtlaselt hõrendatud alusmets. Mitmete laululindude pesitsemine on otseselt sõltuvuses alusmetsa olemasolust.
2. Alale võib paigaldada pesakaste.

2.7.3. Klindialune mets

Klindialuse metsa linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks oleks vaja teha järgmist:

- 1) Tuleb peatada seniste asumite (Maarjamäe ja Pirita-Kose) laienemine Klindialuse metsa alale.
- 2) Mustakivi tee pikendusel arvestada lindude rännet ja igapäevast liikumist st. tee äärde ei tohi planeerida põõsastikku. Kõrghaljastust tuleb säilitada võimalikult suures ulatuses, kuna seda saaksid linnud rände ajal kasutada ühelt rohealalt teisele liikumisel.
- 3) Alusmetsa kasvamise soodustamine. Põõsarinne on lindudele pesitsemiseks ja toitumiseks hädavajalik. Kui raiumine on möödapääsmatu (vaate avamine vms), siis tuleks töö teostamisel lähtuda põhimõttest et linnustiku jaoks omavad alusmetsa raiest puutumatud piirkonnad, nõ. saarekesed rohkem väärtust kui ühtlaselt hõrendatud alusmets. Mitmete laululindude pesitsemine on otseselt sõltuvuses alusmetsa olemasolust.
- 4) Pesakastide paigaldamine.
- 5) Koerad peavad olema rihmastatud või suukorvistatud, metsaga piirnevate eramute kassiomanikud ei tohiks oma kasse lindude pesitsusajal järelvalveta hulkuma lubada.

Klindi alune mets koosneb kahest osast. Lasnamäe paejärsaku kõrghaljastusest ja järsaku all olevast niiske pinnasega põõsastikust. Ala on äärmiselt oluline. Rohekoridor rändavatele linnuliikidele.

Pesitsejatest on dominantliikideks metsvint (*Fringilla coelebs*), salu-lehelind (*Phylloscopus trochilus*), aed-põõsalind (*Sylvia borin*), mustrastas (*Turdus merula*), hallrastas (*Turdus pilaris*), rasvatihane (*Parus major*).

Haruldastest liikidest tuleb kindlate või tõenäoliste pesitsejatena mainida raudkulli (*Accipiter nisus*) ja kodukakku (*Strix aluco*).

Vaatlustele tuginedes loendati 2006 aastal 71 liiki linde, neist 42 kindlat või tõenäolist pesitsejat.

2.7.4. Lillepi park, sh. Kose park

Lillepi pargi linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks on vaja teha järgmist:

1. Tuleb tagada metsa ja selle niiskusrežiimi säilimine senisel kujul.
2. Alusmetsa (põõsarinde) kasvamise soodustamine. Põõsarinne on lindudele pesitsemiseks ja toitumiseks hädavajalik. Kui raiumine on möödapääsmatu (sanitaarraie, vaate avamine vms), siis tuleks töö teostamisel lähtuda põhimõttest et linnustiku jaoks omavad alusmetsa raiest puutumatud piirkonnad, nõ. saarekesed rohkem väärtust kui ühtlaselt hõrendatud

alusmets. Mitmete laululindude pesitsemine on otseselt sõltuvuses alusmetsa olemasolust.

3. Kindlasti säilitada jalgradadest eemal asuvad kuivanud puud.
4. Pesakastide paigaldamine.
5. Linnustiku seire, seiretulemuste avaldamise läbi elanikkonna teadlikkuse tõstmine.
6. Matkaradade äärde õppetendide paigaldamine
7. Peab reguleerima koerte ja hulkuvate kasside liikumist pargis, koerad peavad olema rihmastatud või suukorvistatud.

Lillepi park koosneb kolmest osast. Tiheda alusmetsaga niiske ala, pargi keskel avatud maastik ja üle Varsaallika oja jääv nõmme-palumets.

2006. aastal loendati 90 liiki linde, neist 40 kindlat või tõenäolist pesitsejat ja valdav enamus neist värvulised.

Lillepi pargi sümbol liigiks võib nimetada ööbikut (*Luscinia luscinia*), seda eriti pargi edela osas (tiheda alusmetsaga niiske ala). Nõmme-palumetsa ala on suhteliselt liigivaene.

Kaitsealustest liikidest tuleb tõenäoliste pesitsejatena mainida väike-kirjurähni (*Dendrocopos minor*), väänkaela (*Jynx torquilla*). Toitekülalisenä võib kohata kodukakku (*Strix aluco*).

Pesitsejatest on dominantliikideks metsvint (*Fringilla coelebs*), salu-lehelind (*Phylloscopus trochilus*), aed-põõsalind (*Sylvia borin*), musträstas (*Turdus merula*), hallrästas (*Turdus pilaris*), pruunselg-põõsalind (*Sylvia communis*), punarind (*Erithacus rubecula*), rasvatihane (*Parus major*).

2.8. Põhja-Tallinna rohealade linnustik

2.8.1. Merimets

Merimets on Tallinna suuremaid metsamassiive. Kuna alal leidub männikute kõrval ka lehtpuuid ja lagedamaid ja niiskemaid alasid, on Merimetsa linnustik suhteliselt mitmekesine. Kokku on alal kohatud 84 linnuliiki, kellest 55 pesitsevad alal. Kaitsealuseid pesitsejaid on 3 – raudkull, lõopistrik ja väike-kirjurähn (kõik III kat.). Merimetsas on toitumas või läbirändel kohatud 6 Linnudirektiivi liiki, kelleks on sarvikpütt (II kat.), herilaseviu, hallpea-rähn, musträhn, valgeselg-kirjurähn (II kat.) ja nõmmelõoke. Muudest kaitsealustest liikidest on läbirändel kohatud ka kanakulli (II kat.), hiireviud, karvasjalg-viud ja hoburästast. Merimets on seega Tallinna

mastaabis üks olulisemaid pesitsus- ja rändepeatuspaiku mitmesugustele röövlindudele. Samuti asub Merimets paljude värvuliste rändeteel.

Oma osa Merimetsa linnurikkuses on ka roostikualal Kopli lahe ääres, mis ühendab Rocca al Maret ja Merimetsa ning Vesiravila tänava ja Paldiski mnt vahel Mustjõe suudmes asuval metsatukal. Lisaks sellele, et roostikus pesitseb arvukalt erinevaid, sh kaitsealuseid veelinde ja värvulisi, täidavad roostik ja metsatukk Mustjõe suudmes ka rohekoridori ülesannet, kuna ühendab Haabersti rohealaid Merimetsaga. Roostikualal, rannikul ja selle ümbruses pesitseb ja rändab läbi mitmeid kaitsealuseid linnuliike. Pesitsejateks on Linnudirektiivi liigid punaselgõgija, roo-loorkull, rand-, jõgi- ja väiketiir. (NB: Need liigid ei ole märgitud koostatud liiginimestikes.)

Linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks on vaja teha järgmist:

1. Tuleb tagada metsa ja selle niiskusrežiimi säilimine senisel kujul.
2. Alusmetsa (põõsarinde) kasvamise soodustamine. Põõsarinne on lindudele pesitsemiseks ja toitumiseks hädavajalik. Kui raiumine on möödapääsmatu (sanitaarraie, vaate avamine vms), siis tuleks töö teostamisel lähtuda põhimõttest, et linnustiku jaoks omavad alusmetsa raiest puutumatud piirkonnad, nö. saarekesed rohkem väärtust kui ühtlaselt hõrendatud alusmets. Mitmete laululindude pesitsemine on otseselt sõltuvuses alusmetsa olemasolust.
3. Kolde pst äärde võiks istuda hekke, söödavate viljadega puid ja põõsaid.
4. Väärtuslik pole ainult Pelguranna, Merimetsa tee ja Kolde puiestega piiritletud ala – täpselt sama oluline on ka Merimetsa tee, Kolde pst, Hipodroomi ja uute elamurajoonide vaheline ala, mida tuleks tingimata säilitada.
5. Tingimata tuleb säilitada ja kaitsta roostikku ja rannikut ning Mustjõe suudmes asuvat metsatukka, mis on oluline nii rohekoridori osana kui ka röövlindudele peatumis- ja toitumispaigana.
6. Kogu ala, sh Merimetsa teest nii itta kui läände jääv ala, samuti eelpoolkirjeldatud roostikuala koos rannikuga ja Mustjõe suudmes paiknev metsatukk võtta maastikukaitsealana riikliku kaitse alla.
7. Selleks, et Merimetsa planeeritavad rajatised (rannapromenaad, jalgrattateed, mänguväljakud, lökkplatsid jms) ei lõhuks inimpeglike kaitsealuste linnuliikide pesitsuspaiku, tuleb enne rajatiste ehitamist konsulteerida linnuekspertidega.
8. Tuleb keelata mootorsõidukite (autode ja rollerite, eriti aga ATV-dega) liikumine radadel, eriti aga väljaspool radasid.
9. Koerad peavad olema rihmastatud või suukorvistatud, rohealaga piirnevate elamute kassiomanikud ei tohiks oma kasse lindude pesitsusajal järelevalveta hulkuma lubada.

2.8.2. Kalamaja kalmistupark

Kalamaja pargis pesitseb kuni 13 linnuliiki, kohatud on 20. Lindude vähesust põhjustab hekkide ja põõsaste ülim vähesus. Seepärast on vaja linnustiku seisundi parandamiseks parki mitmekesistada.

Linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks on vaja teha järgmist:

1. Parki tuleb istutada rohkem põõsaid, kuna põõsarinne on lindudele pesitsemiseks ja toitumiseks hädavajalik.
2. Puudele tuleb paigaldada pesakaste.

2.8.3. Kopli kalmistupark

Kopli park on suhteliselt suur park, kus palju erinevaid vanu õõnsustega puid. See on üks põhjus, miks seal on kohatud rohkem liike kui teistes Põhja-Tallinna parkides. Pargis on kohatud 41 linnuliiki, kellest 18 pesitsevad. Arvukaimad on rasvatihased ja kuldnokad. Sügiseti ja kevadeti peatuvad pargis rändavad värvulised.

Linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks on vaja teha järgmist:

- 1) Lindude arvukust pargis saab suurendada, kui istutada alale sobivatesse kohtadesse rohkem hekke ja põõsaid, kuna põõsarinne on lindudele pesitsemiseks ja toitumiseks hädavajalik.
- 2) Parki tuleb paigaldada pesakaste.

2.8.4. Kase park

Kase pargis on kohatud 33 linnuliiki, kellest 21 võib alal ka pesitseda. Arvukaimad on rasvatihane ja metsvint. Tänu sellele, et rohi oli niitmata, suutsid 2006.a. edukalt pesitseda ka maas pesitsevad liigid, nagu lehelinnud.

Linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks on vaja teha järgmist:

- 1) Selles metsailmelises pargis tuleks edaspidigi jätta rohi niitmata.
- 2) Alusmetsa (põõsarinde) kasvamise soodustamine, kuna põõsarinne on lindudele pesitsemiseks ja toitumiseks hädavajalik.
- 3) Alale võib paigaldada pesakaste.

2.8.5. Süsta park

Süsta pargis on registreeritud 25 linnuliiki, kellest 14 on haudelinnud. Arvukaimad on rasvatihane ja metsvint.

Linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks on vaja teha järgmist:

- 1) Süsta parki tuleks istutada rohkem põõsaid, kuna põõsarinne on lindudele pesitsemiseks ja toitumiseks hädavajalik.
- 2) Alale võib paigaldada pesakaste.

2.8.6. Tammenukk

Tammenukk on üpris linnuvaene roheala, kus registreeriti 16 linnuliiki, kuid nende pesitsemist ei olnud võimalik täiesti kindlaks määrata.

Linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks on vaja teha järgmist:

- 1) Parki tuleks istutada rohkem põõsaid, kuna põõsarinne on lindudele pesitsemiseks ja toitumiseks hädavajalik.
- 2) Alale võib paigaldada mõne pesakasti.

2.8.7. Paljassaare linnuhoiuala

Paljassaare linnuhoiuala on vaieldamatult Tallinna linnurikkaim paik. 1. oktoobri 2006.a. seisuga on alal ja lähiumbruses registreeritud 210 linnuliiki. Neist 105 on registreeritud pesitsejatena, kusjuures kindlaid pesitsejaid on 58, tõenäolisi 47 liiki. Linnudirektiivi lisas I nimetatud liike on alal kohatud 39, nende hulgas ka 4 I kategooria kaitsealust liiki. II kategooria liike on registreeritud 25. Kuna vaatlusala pindala on väike, siis varieerub haudelindude liigiline ja eriti arvuline koosseis aastati küllaltki suurel määral. Eriti kõigub lindude arvukus tiheda asustusega roostikus – 8,69 - 19,38 paari/ha. Kõige enam sõltub see naerukajakate koloonia asupaigast, mis kolis igal kevadel uude kohta ja vahel pesitseb osa linde väljaspool vaatlusala piire. Kindlateks dominantliikideks tuleb lugeda ka kõrkja-roolindu, kühmnokk-luuke, sinikael-parti, lauku ja rootsiitsitajat. Need kuus kolmekümnest roostikus pesitsevast liigist moodustavad keskmiselt 94% selle roostiku biotoobi haudepaaridest. Vähearvukate roostiku asukadena esinevad veel tuttvart, rästas- ja tiigiroolind, samuti väikepütt, tuttpütt, hallpõsk-pütt ja sarvikpütt. Lisaks leidis kinnitust hüübi (1-2 paari), roo-loorkulli (1-2 paari), rooruiga, taida, roo-ritsiklinnu,

roohabeka ja kukkurtihase pesitsemine, kusjuures kolm viimast on kohalikku haudelinnustikku lisandunud viimastel aastatel.

Lehtmetsades pesitseb 42 linnuliiki ning kuna Paljassaare puistu meenutab paiguti pigem põõsastikku, siis küündis metsade asustustihedus eri aastatel vaid 2,39-3,52 paari/ha. Samal põhjusel moodustub küllaltki iseloomulik dominantide rühm. Märkimisväärselt madala arvukusega (0,35-0,44 paari/ha) metsvindi kannul püsivad tihedalt pruunselg- ja aed-põõsalind, samuti ööbik, salu-lehelind, karminleevike ja hallvares. Nende 7 liigi arvukus annab kokku keskmiselt 59% metsade haudelinnustikust. Järgnesid punarind, must- ja vainurästas, rasvatihane, harakas, metskiur, väike-lehelind jt. Hõredaid põõsastikke eelistavad nurmkana, kivi- ja kadakatäks, linavästrik, hänilane, kanepilind, rohevint ja punaselg-õgija. Samad liigid (välja arvatud viimane) esinevad ka rohu- ja jäätmaadel, kus lokaalselt pesitsevad ka väiketüll ja põldlõoke.

Ranniku haudelinnustik on suhteliselt linnuvaene. Dominantideks võib lugeda kala- ja hõbekajakat ning randtiiru. Karakterliikideks on kühmnokk-luik, ristpart, hahk, liiva- ja väiketüll, merikajakas, jõgi- ja väiketii, kivitäks, linavästrik. Paljassaare kindlatest haudelindudest peaks nimetama veel tikutajat, punajalg-tildrit, meriskit, räasta-, kalda- ja suitsupääsukest.

Tallinna lahte väljasopistuv Paljassaare poolsaar asub geograafiliselt väga soodsas kohas lindude rändeteel. Lisaks pesitsemisele kasutavad paljud linnud kohalikke soodsaid olusid sügis- ja kevadrändel puhke- ja toitepeatuste tegemiseks. Vaid vähesed liigid – järvekaur, valgepõsk-lagle, rabahani, suur-laukhani – lendavad rände ajal Paljassaarest pea alati otse üle. Kevadel puhkavad ja toituvad Paljassaare ranniku lähedal avavees ja/või roostikus arvukalt mitmed veelinnud, näiteks aul, sõtkas, hahk, tuttvart, jääkoskel ja lauk. Kurvitsaliste silmapaistvalt liigirohke sügisränne algab juba juuni lõpus. Arvukamad liigid siinsel kaldamuda paljandil ning liivasel leetseljandikul on liivatüll, soorüdi, tutkas ja mudatilder. Paljassaare soodsa asendi tõttu on siia mitmeid linnuharuldusi eksinud, näiteks kuninghahk, punajalg-pistrik, hallkibu, karkjalg, roosterind-tüll, suur-veetallaja, alk, krüüsel, sarviklõoke, tundrakiur, kuldhänilane, kaelusrästas ja kuld-lehelind.

Selleks, et üle-euroopalise tähtsusega linnuliikide ning kaitsealuste taime- ja loomaliikide soodne seisund Paljassaare linnuhoiualal säiliks ka pikas perspektiivis ning et kogu Paljassaare poolsaare arengut kujundavad otsused ei kahjustaks Paljassaare poolsaare loodusväärtusi, on Tallinna Linnuklubi koostanud Paljassaare linnuhoiualale kaitsekorralduskava. Kaitsekorralduskavaga on kavandatud tegevusi ja ressursse linnuhoiuala kaitse-eesmärkide elluviimiseks. Kaitsekorralduskava esitati oktoobris 2006.a. Harjumaa keskkonnateenistusele kinnitamiseks.

2.9. Ülejäänud Tallinna rohealade linnustik

2.9.1. Ülemiste järve äärne mets

Ülemiste järve äärse metsa linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks on vaja teha järgmist:

1. Tuleb peatada seniste asumite (Järveküla) laiendamine ning uute ehitamine (Ülemiste järve loodekaldale rajatav elamurajoon) roheala territooriumile
2. Kuna hetkel asub mets Ülemiste järve sanitaarkaitsetsoonis, on aiaga piiratud ja turvameeste valve all, ei ole täiendav kaitse vajalik. Juhul kui sanitaarkaitseala piire nihutatakse või need kaotatakse hoopis, peaks nimetatud mets jääma jätkuvalt kaitse alla. Kaitseala vormiks võiks olla maastikukaitseala või looduskaitseala ning arvestada tuleks teiste looduskaitse- ja keskkonnaekspertide (botaanikud jt) arvamusi ja hinnanguid.
3. Tuleb tagada metsa ja selle niiskusrežiimi säilimine senisel kujul.
4. Tuleb keelata mootorsõidukite (autode ja rollerite, eriti aga ATV-dega) liikumine radadel, eriti aga väljaspool radasid.

Pesitsejatest on dominantliikideks metsvint (*Fringilla coelebs*), salu-lehelind (*Phylloscopus trochilus*), mets-lehelind (*Phylloscopus sibilatrix*), aed-põõsalind (*Sylvia borin*), mustpea-põõsalind (*Sylvia atricapilla*), musträstas (*Turdus merula*), hallrästas (*Turdus pilaris*), punarind (*Erithacus rubecula*), metskiur (*Anthus trivialis*) ja rasvatihane (*Parus major*).

Röövlindudest on kindlad pesitsejad kanakull (*Accipiter gentilis*) (II kaitsekategooria, edaspidi kat.), raudkull (*Accipiter nisus*), hiireviu (*Buteo buteo*) ja lõopistrik (*Falco subbuteo*). Tõenäolised pesitsejad on veel väikepistrik (*Falco columbarius*) (I kat., LD) händkakk (*Strix uralensis*) (LD) ja tuuletallaja (*Falco tinnunculus*). Teistest liikidest pakub huvi veel sabatihase (*Aegithalos caudatus*), laanepüü (*Bonasa bonasia*) (Linnudirektiivi (79/409/EMÜ) I lisa liik, edaspidi LD), valgeselg-kirjurähni (*Dendrocopos leucotos*) (II kat., LD) ja metskurvitsa (*Scolopax rusticola*) tõenäoline pesitsemine. Alal esineb läbirändajana merikotkas (*Haliaeetus albicilla*) (I kat., LD) ja väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*) (I kat., LD), nii toitekülalise kui läbirändajana veel kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*) (I kat., LD) ja kalakotkas (*Pandion haliaetus*) (I kat., LD). Toitekülalisena on kohatud ka põldtsiitsitajat (*Emberiza hortulana*) (II kat., LD).

Probleemliikideks on hallvares ja hakk, kuna talvepoolaastal on Ülemiste järve loode- ja põhjakalda puistud kujunenud seltsingus ööbivate vareslaste koondumis- ja sageli ka arvuka ühisööbimise paigaks.

2.9.2. Politseiaed, Koidu park, Vaikne park, Lembitu park, Tammsaare park, Cederhilmi park, Räägu park, Jüriöö park, Merivälja park.

Need alad on suhteliselt linnuvaesed, kus pesitseb kuni 15 liiki ja üldse võib kohata kuni 36 liiki. Liigivaesuse põhjusteks on väga suur häirimisfaktor, pesitsemiskohtade vähesus ja/või toidu vähesus. Lisaks on need pargid võrdlemisi korrastatud ja väikesed. Kindlasti ei pesitse need 15 liiki igas pargis igal aastal. Neis parkides suudavad pesitseda inimest paremini taluvate liikide kõige urbaniseerunud isendid. Arvukaimateks pesitsejateks on vareslased (kännivares ja hallvares).

Linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks võiks nendesse parkidesse juurde istutada tihedaid hekke, mis pakuvad kaitset ja heal juhul ka pesitsusvõimalust ning söödavate viljadega ilupuid ja –põõsaid

2.9.3. Õismäe tiigi ümbrus, Kivila tänava haljasalad, Arbu park ja Pirita LOV haljasala

Need haljasalad on väga linnuvaesed. Ainsaks pesitsejaks on hallvares, lisaks tegutsevad seal teised sünanthroopsed linnuliigid (koduvarblane, kaelushakk, kodutuvi jt). Põhjuseks on alade väiksus, haljasalade noorus, pesitsuskohtade ja piisavate toiduallikate puudumine. Kokku on neil aladel kohatud 17 linnuliiki.

Linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks tuleks aladele juurde istutada rohkem söödavate viljadega ilupuid ja –põõsaid. Nende alade väärtus rohkemate liikide jaoks tõuseb pikkamööda aja jooksul, kuna tegemist on suhteliselt noorte aladega ning märkimisväärseid muutusi linnustikus paari aastaga ei toimu.

2.9.4. Pirita jõeoru maastikukaitseala

Pirita jõeoru maastikukaitseala (MKA) linnustiku seisundi säilitamiseks ja parandamiseks oleks vaja teha järgmist:

1. Alusmetsa (põõsarinde) raiumise kontrollimine. Põõsarinne on lindudele pesitsemiseks ja toitumiseks hädavajalik. Kui raiumine on möödapääsmatu (vaate avamine vms), siis tuleks töö teostamisel lähtuda põhimõttest, et linnustiku jaoks omavad alusmetsa raiest puutumatud piirkonnad, nõ. saarekesed rohkem väärtust kui ühtlaselt hõrendatud alusmets.
2. Kõigi metsamajandustööde kooskõlastamine kohaliku omavalitsuse ja kaitseala valitseja vahel. Seda nii tööde ajaliste kui mahuliste tingimuste kooskõlastamiseks, samuti liigse alusmetsaraie vältimiseks. Hetkel on kooskõlastamine puudulik.
3. Erinevate kaitsevööndite (sihtkaitsevöönd, piiranguvöönd) kaudu tuleks leida sobivaimad alad kaitsealuste liikide soodsa seisundi tagamiseks.
4. Pesakastide paigaldamine.

5. Inimmõju juhtimine radade planeerimise abil.
6. Linnustiku seire, seiretulemuste avaldamise läbi elanikkonna teadlikkuse tõstmine.
7. Õppe eesmärgil, paigaldada matkaradade äärde infoaluseid.
8. Planeerimistegevusse sekkumine (uued spordirajatised ja laienevad elamurajoonid)
9. Tuleb keelata mootorsõidukite (autode, rollerite, ATV-de) liikumine radadel, eriti aga väljaspool radasid.
10. Koerad peavad olema rihmastatud või suukorvistatud, maastikukaitsealaga piirnevate eramute kassiomanikud ei tohiks oma kasse lindude pesitsusajal järelvalveta hulkuma lubada.
11. Kevadeti peab oluliselt tõhustama kontrolli kulu põletamise üle.

Pirita jõeoru maastikukaitsealal (MKA) leidub sobivaid elupaigatüüpe paljudele erinevatele liikidele, mida soodustab ala suhteline looduslikkus ja maastiku mitmekesisus (pargid, siseveekogud, metsad, põõsastik).

Paljude linnuliikide pesitsusterritooriumid hõlmavat mitut metsatüüpi ja konkreetsete erinevuste väljatoomiseks on vaja eelnevalt läbi viia põhjalik seire.

Pirita jõeoru MKA läbib Pirita jõgi, mis jagab kaitseala pooleks. Pirita jõeoru MKA-l asub 123h suurune kultuurmaastik, Tallinna botaanikaaed.

2006. loendati aastal 118 liiki linde, neist 73 kindlat või tõenäolist pesitsejat. Kaitsealuseid liike kohati 32, kellest 16 on ka Linnudirektiivi I lisa liigid.

Pesitsejatest on dominantliikideks metsvint (*Fringilla coelebs*), salulehelind (*Phylloscopus trochilus*), metslehelind (*Phylloscopus sibilatrix*), aed-põõsalind (*Sylvia borin*), mustpea-põõsalind (*Sylvia atricapilla*), muustrastas (*Turdus merula*), hallrastas (*Turdus pilaris*), punarind (*Erithacus rubecula*), metskiur (*Anthus trivialis*), hallvares (*Corvus corone*). Tavalised on veel pruunselg-põõsalind (*Sylvia communis*), väikelehelind (*Phylloscopus collybita*), laulurastas (*Turdus philomelos*), vainurastas (*Turdus iliacus*), suur-kirjurähn (*Dendrocopos major*), rasvatihane (*Parus major*), leevike (*Pyrrhula pyrrhula*), talvike (*Emberiza citrinella*) jt.

Suurlinna jaoks huvitavatest lindudest asustavad kaitsealuseid metsi kaelustuvi e. meigas (*Columba palumbus*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), ööbik (*Luscinia luscinia*), väike-kirjurähn (*Dendrocopos minor*) jt.

Veelindudest on tavaline pesitseja sinikael-part (*Anas platyrhynchos*) ja jääkoskel (*Mergus merganser*).

Haruldastest liikidest tuleb kindlate või tõenäoliste pesitsejatena mainida kanakulli (*Accipiter gentilis*) (II kat.), raudkulli (*Accipiter nisus*), lõopistrikku (*Falco subbuteo*),

väikepistrikku (*Falco columbarius*) (I kat., LD), kodukakku (*Strix aluco*) ja rukkirääku (*Crex crex*). Rändavatest liikidest peab esile tooma jäälindu (*Alcedo atthis*), händkakku (*Strix uralensis*) ja talvituvatest vesipappi (*Cinclus cinclus*), kes armastab kärestikulist Pirita jõe lõikku Lükati tee ja Peterburi tee vahel.

Toitekülalistest on kõige rohkemaarvuliseks liigiks Pirita purjespordi keskuse hoonete katustel pesitsevad randtiirud.

3. Lindude pesitsusfenoloogia

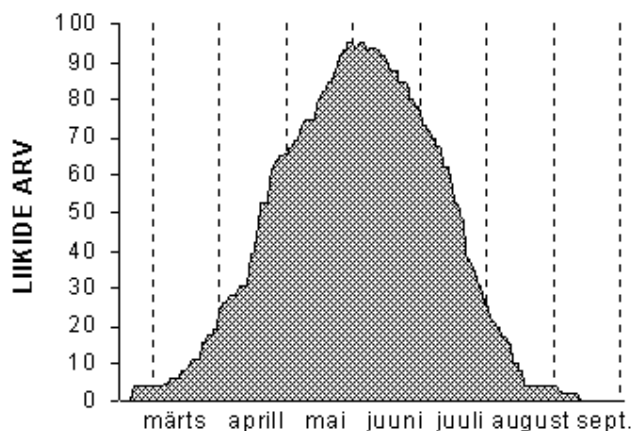
Esimesed rändlinnud jõuavad Eestisse veebruari lõpus ja märtsi alguses, Tallinna piirkonda üldjuhul veidi hiljem. Rändlindude lahkumine saab alguse juba juulis. Enamik rändlinde lahkub oktoobri lõpuks. 30 tavalisema rändlinnuliigi saabumine Põhja-Eestisse 2003. aastal, mis põhineb Eesti Ornitoloogiaühingu ornitofenoloogilise projekti andmetele, ja lahkumine on kantud tabelisse 1.

Tabel 1. Rändlindude saabumine Põhja-Eestisse 2003. a. (www.eoy.ee) ja lahkumine Põhja-Eestist.

Liik	Saabumine Põhja-Eestisse	Lahkumine Põhja-Eestist
Hiireviu	16.02.2003	November
Laulurästas	6.03.2003	Oktoober
Künnivares	6.03.2003	November
Kuldnokk	12.03.2003	November
Põldlõoke	14.03.2003	Oktoober
Kanepilind	16.03.2003	Oktoober
Kaelustuvi	21.03.2003	Oktoober
Sookurg	22.03.2003	Oktoober
Laululuik	24.03.2003	Detsember
Nõmmelõoke	24.03.2003	Oktoober
Naerukajakas	26.03.2003	Detsember
Metsvint	27.03.2003	Oktoober
Linavästriik	30.03.2003	Oktoober
Väänkael	6.04.2003	September
Suitsupääsuke	6.04.2003	Oktoober
Tuuletallaja	11.04.2003	Oktoober
Suurkoovitaja	14.04.2003	September
Tikutaja	15.04.2003	Oktoober
Punarind	15.04.2003	Oktoober
Metskurvits	16.04.2003	Oktoober
Kivitäks	18.04.2003	September
Väike-lehelind	19.04.2003	Oktoober
Kägu	30.04.2003	August
		September
Must-kärbsenäpp	30.04.2003	
Räästapääsuke	1.05.2003	September
Salu-lehelind	3.05.2003	September
Piiritaja	6.05.2003	September
Ööbik	8.05.2003	August
Peoleo	23.05.2003	August
Soo-roolind	24.05.2003	August

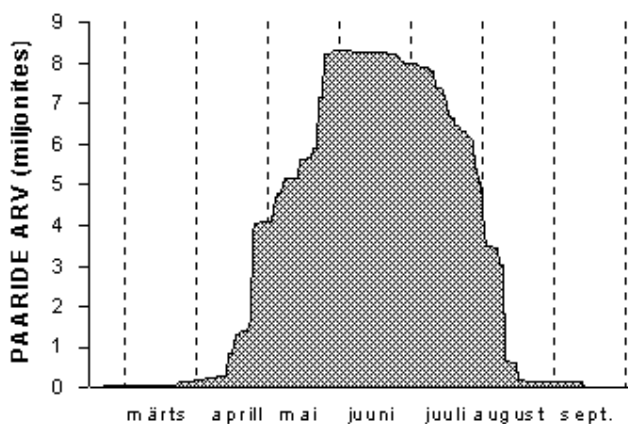
Tallinna rohealade linnustiku pesitsusfenoloogia on üldjoontes sarnane Eesti metsalindude üldise pesitsusfenoloogiaga. Eesti metsalindude pesitsusperiood algab juba veebruaris (käbilinnud, ronk), viimased lõpetavad pesitsemise üldjuhul augusti

lõpuks (Lõhmus 1999). See aeg võib pikeneda, kui soodsate tingimuste tõttu on mõni liik (nt. kaelustuvi) munenud kolm kurna. Hiline pesitseja on ka herilaseviu. Märtsi algul pesitseb 5, aprilli algul umbes 30, mai algul 70, juuni algul 95, juuli algul 70 ja augusti algul 20 liiki (joonis 1).

Joonis 1 (Lõhmus 1999)

Pesitsusaktiivsuse tipp-perioodil pesitseb Eesti metsades miljoneid linnupaare, eriti aprilli keskpaigast juuli lõpuni (joonis 2). Proportsionaalselt peaks see kehtima ka Tallinna rohealade puhul.

Joonis 2 (Lõhmus 1999)

Ohustatud ja tavaliste liikide bioloogia on üldiselt erinev, muuhulgas erineb neil ühe pesitsustsükli (pesa ehitusest poegade lennuvõimestumiseni) pikkus. Eestis on I kategooria liikide pesitsustsükli keskmine pikkus 136 päeva, II kategooria liikidel 84 päeva ja ülejäänud liikidel vaid 54 päeva.

Sama liigi varaste pesitsuste tulemuslikkus on enamasti suurem kui hiljem, sest (1) vanemad linnud hõivavad esimesena (parimad) pesapaigad; (2) mitu korda sesooni jooksul pesitsevatel liikidel muneb teise kurna ainult osa (umbes pooled) isendeist,

kolmanda veel vähesemad. Ka esimese kurna hävimisel ei alusta uut kõik isendid, mitmed liigid ei tee seda üldse.

Kasutatud kirjandus:

Lõhmus, A. & Eesti Ornitoloogiaühingu linnukaitsekomisjon 1999: Eesti metsalinnustiku kaitse. – Tartu. Lk. 6-10.

4. Problemlinnud Tallinnas

Problemlindudeks peetakse liike, kes inimestele mingitel põhjustel ei sümpatiseeri. Näiteks nad kas häälitsevad liiga valjult, roojavad liiga palju või ründavad inimesi. Tallinnas on nendeks peamiselt 6 liiki – naerukajakas, hõbekajakas, hallvares, hakk, künnivares ja kodutuvi.

4.1. Naerukajakas

Naerukajakas jõudis Eestisse 19. sajandil ning tema arvukus näitas pidevat tõusutrendi kogu 20. sajandi jooksul kuni stabiliseerumiseni 1980. aastatel. 1930. aastatel oli naerukajakas Tallinna rannikumerel tavaline talvituja ja läbirändaja ning teda esines aastaringelt Merimetsa reoveekollektori suubla juures. Samal ajal tekkisid esimesed kolooniad Ülemiste järve äärde, Mustjõe randa, Kakumäele ja Kopli lahele. Aastaks 1970 oli Ülemiste järve kolooniates pesitsevate naerukajakate arv liginenud 1000 paarile.

Kuigi Eestis tervikuna on naerukajaka arvukus viimase 15 aastaga vähenenud, ei ole seda tendentsi olnud märgata Tallinna territooriumil (Elts *et al* 2003). Naerukajakakolooniatele on omane liikuvus aastate lõikes, mistõttu igal aastal ei pruugi koloonia asuda samas kohas. Aastal 2005 pesitses naerukajakas Paljassaare lahe ääres asuva tiigi roostikus (~300 paari), Paljassaare linnuhoiuuala tiikidel (~700 paari), Liimi tänava pargis (~700 paari) ja Ülemiste järvel (~150 paari). Lisaks on mõningatel aastatel pesitsetud ka Lasnamäel Tondirabas ja Suur-Sõjamäel. Naerukajakate ja kalakajakate parved on suhteliselt ohtlikud Ülemistel lennuliiklusele. Teine probleemne paik Tallinna Lennujaama kõrval on Liimi tänava ümbrus, kus inimesi häirib naerukajakate kolooniast kostuv vali kisa ning väljaheidetega reostunud ümbruskond. 2006. aastal hülgasid kajakad keset pesitsusaega Liimi pargi ning asusid pesitsema Tallinna Loomaaia tiikidele.

Tõele ei vasta arvamus, et lindude arv väheneb ja koloonia laguneb, kui nurjata kajakate pesitsemine munade ärakorjamisega. Munade ärakorjamine on kasutu, kuna kajakad jäävad endiselt sinna paigale, et ebaõnnestunud pesitsemise tõttu üha uusi järelkurni muneda. Kuna Liimi tänava koloonia kajakad on leidnud soodsama paiga Loomaaias, siis tuleb kasutada võimalust ja haljastada Liimi pargi lage osa, kus kajakad muidu pesitsevad. Vähesel määral aitab ka see, kui piirata lindude ligipääsu toidujäätmetele elamute juures.

4.2. Hõbekajakas

Hõbekajakas pesitses kuni 1950. aastateni peamiselt vaid rabasaartel. 1960ndatel aastatel asus enamuse kajaka Eesti populatsioonist pesitsema meresaartel ja ranniku, misjärel hakkas hõbekajaka arvukus plahvatuslikult suurenema. Suure arvukuse tõttu ammendusid looduslikud toiduvarud ning paljud isendid hakkasid tarbima inimtegevusest ülejäänud toidujäätmeid. 1970. aastate algul ilmus hõbekajakaid üha arvukamalt linnadesse ja hakkasid majade katustel ööbimas käima. Samuti suurenes oht õhku tõusvatele ja maanduvatele lennukitele Tallinna Lennujaamas, kuna kajakad tavatsesid lennuradadel puhkamas, toitumas ja ööbimas käia. 1980. aastatel asusid Tallinnale lähimad ja suurimad hõbekajakate pesitsusalad Kolga lahe saartel, kus aastakümne lõpus täheldasid sealsete saarte linnustiku uurijad kajakate pesamaterjalis tõenäoliselt Tallinna prügimägedelt ja linna prügikonteineritest pärit prahti, nagu vorstikilesid, kilest piima- ja koorepakendeid jm.

Hõbekajakaga tekkisid tallinlastel suuremad konfliktid 1990. aastate alguses. Väga head aastaringised toitumistingimused prügimägedel ja linnades olid pesitsevate hõbekajakate arvukuse viinud sellise piirini, et looduslikesse elupaikadesse neid enam ei mahtunud. Traditsiooniliste pesitsuspaikade täitumisel suundusid hõbekajakad aga rannikulähedastesse linnadesse, kus nad olid juba aastaid regulaarselt toitumas käinud. Majade katused valiti pesitsuspaigaks eelkõige turvalisuse, mitte toidu hea kättesaadavuse tõttu, kuna hõbekajakad võivad toidu järele lennata ka mitmete kilomeetrite kaugusele oma pesapaigast. Tallinnas toiduprobleemi polnud, kuna toidujäätmed on olnud prügikastidest kergesti kättesaadavad ning Tallinna rannajoon, kuhu meri heidab piisavalt söögipoolist. Tallinnas hakkasid hõbekajakad järkjärgult pesitsema Mustamäe, Lasnamäe ja Õismäe paneelalammute ning mitmete tööstushoonete („Dvigatel“ jt.) katustel üle kogu linna.

Inimese läheduses pesitsemine tõi aga endaga kaasa mitmeid probleeme. Hõbekajakate pesitsuskohtades häälitsetakse valjult varahommikust alates, häirides inimeste und. Lisaks roojavad kajakad oma lemmikistumiskohtadel olles, ning kõik, mis istumiskoha alla jääb (mööduvad inimesed, autod, maapind jm), kattuvad söövitavate väljaheidetega.

Poegade koorumisega muutuvad kajakad inimeste ja kõikide teiste poegi ohustada võivate elusolendite vastu väga agressiivseks ning võivad rünnata. Rünnakud inimeste vastu algavad mai lõpus ning kestavad juuli alguseni üle kogu linna. Kajakate rünnakute arvu suurendab asjaolu, et nende pojad ei suuda oma pesa läheduses kaua püsida, vaid hüppavad ja kukuvad pesapaikadest alla, sattudes inimeste sekka kõnniteedele ja mujale. Teine probleem on noorte äsja lennuvõimestunud kajakatega, kel pole piisavalt kogemusi, et kõiki ohte (autod, pahatahtlikud inimesed) ennetada, mistõttu nad saavad tihti vigastusi ning jäävad abitus seisundis inimestele ette. Lisaks võivad kajakad prügis tuhnides end nõõride

ja lintidega kinni mässida või trolliliinidesse sattuda ja lühiseid tekitada. 2004. aasta esimese 10 kuu jooksul registreeriti Tallinna Tuletõrje- ja Päästeametis 190 lindudega seotud väljakutset, millest ligikaudu 110 olid seotud kajakatega.

Tallinna Lennujaamas kujutavad hõbekajakad suurimat ohtu lennuliiklusele ning juba on toimunud lennukitega mitmeid kokkupõrkeid. Perioodil oktoober 2003 kuni september 2004. aastal põhjustasid hõbekajakad ohtlikke ja kriitilisi situatsioone kokku 17 korral ja neis osales ligi 1400 lindu. Ohtlikud olukorrad esinevad peamiselt varakevadest sügiseni.

Hõbekajakad on pidevalt kohal ka Tallinna Loomaaias, kus probleemiks on see, et nad söövad sealsete loomade ja lindude toitu ning levitavad haigusi.

Hõbekajakate arvukuse piiramine Tallinnas on väga keeruline. Esiteks ei pesitse hõbekajakas kolooniatena, vaid hajusalt väikeste seltsingutena üle kogu linna. Erinevalt naerukajakatest, kes pesitseb maas, asuvad hõbekajakate pesad katustel, kus linnud tunnevad ennast turvaliselt. Soomes ja mujalgi on kajakate katustele maandumise ja pesitsemise takistamiseks riputatud spetsiaalsed võrgud. Kui probleemiks on kajakate pidev roojamine ja kajakaid kuidagi peletada ei suudeta, siis on mõttekas hakata kasutama esemete kaitseks katteid kajakate rooja eest.

Hõbekajakate suure arvukuse peamine põhjus on aastaringselt vabalt kättesaadava toidu olemasolu. Toitu saavad kajakad nii prügikastidest ja nende ümbrusest kui ka mererannikult. Samuti võivad kajakad süüa koortele ja kassidele õue välja pandud toitu. Kajakate arvukust vähendab vabalt kättesaadavate toidujäätmete puudumine ehk teisisõnu koristatud linn, mille prügikastid ei ole pilgeni täis ja avatud. Talvel saavad Tallinna kajakad suure osa oma talvisest toidust Jõelähtme vallas asuvast Tallinna Prügilast. Jäätmeid puudutavad õigusaktid nõuavad prügilasse saabunud jäätmete võimalikult kiiret katmist, kuid paraku pole piisavalt kiire katmine puhttehniliselt võimalik.

Kuigi keskkonnateenistus võib lubada kajakate arvukuse piiramist, näitavad Soome kogemused kajakate aktiivse hävitamise kohta prügimägedel, et praegusel hõbekajaka arvukuse kõrgperioodil arvukuse piiramisest mingit kasu ei ole.

Kui inimene satub kogemata kajakapoegadele liialt lähedale võivad vanalinnud sooritada inimeste hirmutamiseks petterünnakuid. Kohalik omavalitsus peaks inimesi hoiatama, et mai lõpust juulini on kajakatel pesitsusperiood ning soovitama inimestel olla valvsam tänavatel ringi liikuvate hõbekajakate suhtes. Vältimaks kajakate rünnakuid peaks inimene eemalduma poegade lähedusest.

4.3. Künnivares

Künnivares muutus Eestis regulaarseks haudelinnuks 20. sajandi alguses. Künnivarest kütiti aktiivselt, kuna teda peeti kahjulikuks põllumajandusele. Lisaks ei meeldinud inimestele, et lähedusse kolinud künnivareste kolooniad on lärmakad ning nendega kaasneb roojamine. Künnivarese arvukus suurenes 20. sajandi jooksul ka Tallinnas. Esimesed künnivarese pesitsuskolooniad tekkisid Tallinna territooriumile tõenäoliselt 20. sajandi esimesel poolel. 1960. aastatel oli künnivares Tallinnas vähearvukas. Kadrioru pargis sattusid nad tagakiusamise ohvriks 1960. aastate alguses, mil nad ei suutnud inimeste sihikindla häirimise tõttu seal pesitseda.

Viimase 15 aasta jooksul pole künnivarese arvukuses muutusi esinenud. Künnivares on kõikjal üle Tallinna väikesearvuline haudelind. Künnivarese suurimad teadaolevad pesitsuskolooniad Tallinnas asuvad Lasnamäel Tondirabas (~60 paari) ning Mustamäel Lepistiku pargis (30 paari), Tammsaare pargis (kuni 17 paari), Merivälja pargis (6 paari). Suurimaid probleeme esineb Lepistiku ja Tammsaare kolooniatega, mis asuvad väga käidavates kohtades ning seetõttu on pesade all liikuvatel inimestel oht saada määritud vareste roojaga. Kõikide kolooniate asukohavaliku põhjuseks on olnud toidujäätmete hea kättesaadavus pesitsusperioodil. Seega, kui linnatänavatel ja hoovides poleks kergesti kättesaadavaid toidujäätmeid, siis künnivarestel poleks põhjust neis paigus pesitseda. Tallinnas oleks see meede tunduvalt efektiivsem kui teistes Eesti linnades, kuna Tallinnas ei leidu künnivarestele piisavalt looduslikku toitu.

Kolooniates pesitseva künnivarese arvukust on võrreldes hallvaresega näiliselt tunduvalt lihtsam reguleerida, sest suur hulk pesi asub lähestikku. Paraku on künnivaresed üpris pesapaigatruud. Kui pesad ära lõhkuda, moodustavad künnivaresed uue koloonia sinnasamasse või veidi eemale. Siiski saab nii pesitsema asumist takistada. Pesad tuleb kõrvaldada puudelt enne munemise algust ja kohe peale uute pesade valmis saamist ja enne munemise algust.

4.4. Hakk

Hakkide arvukus suurenes pidevalt 1970. aastateni, mil see stabiliseerus. Limiteerivaks teguriks sai nähtavasti pesitsuskohtade piiratus, samas kui toitumisvõimalused olid asulates väga head. Hakid on Tallinna ehitistes (kirikud, linnamüür jm) ja õõnsates puudes pesitsenud ning aedadest ja prügimägedelt toitu leidnud juba esimese Eesti Vabariigi ajal. 1930. aastatel asusid nende peamised talvised ööbimisseltsingud Männikul, Rocca-al-Mares ja Ülemistel, kus neid loendati sadu isendeid.

Haki puhul on inimeste silmis olnud peamiseks probleemiks tema kärarikkad parved ja ööseltsingud ning paljusid inimesi häirivad hääliitsused, mis sügisest kevadeni on tihti seganud inimeste öörahu.

Suurimad probleemid hakkidega esinevad pesitsusvälisel perioodil sügisest kevadeni, mil Tallinna haljasaladel ja puiesteedel ööbivad tuhandetest isenditest koosnevad hakkide ja vareste segaparved. Taolisi lärmakaid ööbimispaiku leidub kõikjal Tallinnas, kus leidub kõrghaljustust, näiteks Kesklinnas Liivalaia tänava, Kadrioru pargi ning Pärnu ja Narva maantee vahelisel alal (~1000 isendit), Lasnamäel Tondirabas (>1000 is.), Mustamäel Lepistiku pargis (500 – 1500 is.), Põhja-Tallinnas Paljassaare heitveepuhastusjaama territooriumi ehitiste katustel (~1100 is.) jpt. Ööbimispaiga alune maapind ja esemed (autod, pingid jm.) kattuvad hommikuks tihedalt nende söövitavate väljaheidetega.

Hakkide ja vareste kogunemist on suhteliselt võimatu mõjutada, sest öö jooksul võivad parved mitu korda oma ööbimispaika muuta. Autoomanikud peaksid lihtsalt arvestama sellega, et hakkide regulaarsete ööbimispuude alla pole soovitatav oma autot parkida või siis tuleb auto katta. Hakkide ja vareste (ka kajakate) probleem pole lahendatav peletamise meetoditega, kuna linnud harjuvad häiriva faktoriga kiiresti. Tallinnas ööbivate hakkide ja vareste arvu peaks mõnevõrra vähendama kättesaadava toidu hulk. Seega on väga olulisel kohal juba eelpool mainitud korralik jäätmete koristamine ja kogumine.

4.5. Hallvares

Varest peeti aastakümneid kahjulikuks linnuks, kes toitub „kasulike“ lindude poegadest ja sööb põldudel teravilja. Seepärast kütiti vareseid aktiivselt kuni 1970. aastateni. Vareseid meelitas inimasustuse poole ka muu kergesti kättesaadav toit, nagu tapamajade jäätmed ja kõik söödav, mida võis leida prügimägedelt. 1980. aastatel hakkas varese arvukus eelkõige aktiivse küttimise lõppemise ja endiselt soodsate toitumistingimuste tõttu kiiresti kasvama. Kui 1970. aastatel oli Tallinna parkides keskmine asustustihedus 10-15 paari / km², siis 1980ndate lõpus juba 35 – 50 paari / km².

Tänaseks on hallvares muutunud hõbekajaka kõrval suurimaks probleemliigiks Tallinnas arvukuse pideva kasvu tõttu. Tallinnas peatuvate ja pesitsevate vareste arvukust põhjustab toidujäätmete küllus ning lihtne kättesaadavus rannast, prügikastidest, kompostihunnikutest ning eramajade juures koerte toidukaunist. Samuti leidub linna puudel palju sobivaid pesapaiku. Pesitsusajal võivad aga varested inimesi rünnata, kui poegadele liiga lähedale minnakse. Sügisest kevadeni moodustavad varested koos hakkidega segaparvi, millega kaasneb tugev lärm ja ööbimispaikade reostamine väljaheidetega. Nende lindude lärmakus ja

domineerimine linnapildis ei meeldi paljudele inimestele, kes süüdistavad vareseid muuhulgas ka väikelindude pesitsemise nurjamises ning peavad vastutavaks Tallinna linnustiku vaesumises.

Vareste küttimisega pole nende arvukust Tallinnas võimalik piirata. Ranniku lähedal pesitsevad varesed saavad enamuse oma toidust mereheitest, mistõttu nende arvukust pole võimalik piirata. Selleks, et rannikust kaugemates piirkondades vareste pesitsemist kontrolli alla saada, on vaja tõsta inimeste keskkonnateadlikkust. Praegu on kõige rohkem vareseid pesitsemas Nõmmel, Pirital ja mujal aedlinnades, kus nad saavad igapäevaselt toitu katmata kompostihunnikutest. Seepärast peaksid kompostimisega tegelevad elanikud kasutama suletud kompostihunnikuid, et takistada lindude ja loomade ligipääsu. Eriti täisväärtuslikku ja vitamiinirikast toitu saavad varesed õuekoerte sööginõudesse järelejäänud söögist. Seepärast on oluline, et pärast kodulooma söögikorda tuleks sööginõud õuelt koheselt ära viia. Talvel tuleks väikelindude toitmisel panna sööt nii, et vareslased seda kätte ei saaks. Varesed ründavad inimesi pesitsusperioodil maist juulini, kui inimesed satuvad varesepoegadele liiga lähedale. Kui inimesed märkavad ärritunud varest, siis tuleks valida selline liikumissuund, mis möödub varesepojast kaugemalt.

4.6. Kodutuvi

Kodutuvid olid 20.sajandi alguses Tallinnas väga tavalised ning vähemal määral leidus neid ka mujal Eestis. Järgnevatel aastakümnetel inimasustuse laienedes ja uute pesitsusvõimaluste tekkides majade pööningutele ja muudesse tehisevormidesse (kolhooside ja sovhooside laudad, heinaküünid, tehased) suurenes ka kodutuvide arvukus. Suuremad tuvide pesitsuskolooniad võisid endaga kaasa tuua roojamisega kaasneva reostuse ning võis suureneda inimeste ja koduloomade psitakoosi ja salmonelloosi haigestumise risk.

Kodutuvi arvukus on alates 1990. aastatest hakanud vähenema, mille põhjuseks peetakse sobivate pesitsuspaikade – pööningute ja kirikutornide – kadumist, sulgemist või renoveerimist ja tõenäoliselt ka haigusi. Tuvid on endiselt linnalindudest suurimad potentsiaalsed psitakoosi ja teiste linnuhaiguste levitajad, mistõttu enamuse inimesi püüab neist eemale hoida. Kodutuvide arvukus on viimase kümnendi mõningasele langusele vaatamata suhteliselt kõrge. Nende arvukust saab vähendada, kui takistada nende sissepääsu majade pööningutele, kuuridesse, mahajäetud hoonetesse. Üks suuremaid kodutuvide „keskusi“ Tallinnas on Kalamaja ja Balti jaama piirkond. Tuvide arvukust piirab ka tänavate regulaarne puhastamine ja korrashoid. Esineb ka sihiteadlikku toitmist valdavalt vanemate inimeste poolt, kes teevad seda ajaviiteks ja meelelahutuseks, kuigi see võiks olla taunitud. On tõenäoline, et tuvide toitmise ärakeelamine ei leia paljude tallinlaste hulgas toetust.